

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és oszmáni egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő
Stauber József.

Péntek, június 16.

Nem halad előre
az orosz offenzíva.

Budapest, június 15. (Hivatalos.)

A főhadiszállás jelenti:

Orosz hadszíntér:

Bojantól délre és Csernovictól északra csapataink visszaverték az oroszok támadásait. Csernovic felett tüzérünk tüzelése meggátolta ellenséget abban, hogy a Pruthon átkeljen. A Dnyeszter és Pruth közt nincs nevezetesebb esemény. Ellen-ség a Horodenka—Salatya vonalon nyugat felé csak kis távoiságra ment előbbre. Wisniowcyknál rendkívül elkeseredetten folyt a harc. Itt, valamint Rydomitól északnyugatra és Kremenicetől északnyugatra az oroszok összes támadásait visszavertük. A Lucktól délre és nyugatra fekvő területen helyzet változatlan. Lokaecynát mindkét harc-cső fél levassága a lórái le-szállva becsátkezett harcba. A Rowne—kovel vasutvonal és Kelm közti területen az ellen-ség új hadosztályokat állítva harcba, számos helyen kísérelte meg, hogy a Stoebed—Stryr szakaszon való átkelést kísérje. Mindenütt visszavertük a súlyos veszteségeket szenvedett.

Olasz hadszíntér:

Tegnap este olaszok heves tüzér-ségi és aknavető tüzet irányítottak a Doberdó fensik és görzi hidtő ellen. Ejjel a tensik déli részén gyalogsági támadások következtek, amelyeket már legnagyobb részben visszautasítottunk. Egyes pontokon a harc még nincs befejezve. A tiroli harcvonalon az ellenség a peutelstein—schluder-bachi szakaszon és a Dolomitokban levő hadállásaink ellen irányuló sikertelen erőfeszítéseit folytatta. Repülőink Pádva és Verona pályaud-varait bombázták.

Délkeleti hadszíntér:

Wojusa mentén tüzelésünk meg-zavarta olaszok erődítési munká-lait. Höfer altábornagy, a vezér-kari főnök helyettese. (Miniszterel-nökség sajtóosztálya.)

A sűrű-hullámu
orosz támadások.

Berlin, június 15. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Tüzér-ségi harcokon és járőr vál-lalkozásokon kívül nem volt ese-mény.

Keleti hadszíntér:

Bethmer grófi tábornok had-serege több sűrű hullámokban keresztül vitt orosz támadást vert teljesen vissza Przeworskánál és attól északra.

Balkán hadszíntér:

A német csapatoknál nincs változás. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az új korszak

Arad, június 16.

Ezt a felfordult világot a békekötés után nem lehet a réginek helyere állítani. Sajnos, nem térnet vissza az élelmiszereknek és az adózásnak status quo ante-ja. Ha a régi időkben könnyelműen bántunk az ilyen szavakkal: „ürhetetlen drágaság”, — „elviselhetetlen adóemelés”, — a háborus áralakulás és a háboru nyomába lépő új adók megtanítanak arra, hogy a régi ürhetlent és a két-három esztendő előtti elviselhetetlen meddön visszakivánjuk.

De nem maradhat meg egyébben se a status quo ante a békekötés után. Akármilyen óriási kiadástöbbletet irt től a pénzügyminiszter vastag krétája az ország táblájára, hogy annak fedezetéről gondoskodják, — a jövő élet nem merülhet ki abban a sopánkodásban, hogy milyen nehezek az új adóterhek és hogy mennyire súlyosan lesz érezhető azoknak áthárítása. Ezen ép úgy nem lehet változtatni, mint a hogy a csonka katonának levágott kezét nem lehet a karhoz hozzáferrasztani. Ha nem többet és hasznosabban kell dolgozni mindenkinek, hogy az új adóra, mint elmaradhatatlan kiadásra új fedezetet szerezzen. Intenzívebben kell dolgoznia a mezőgazdaságnak, hogy több és jobb magot, tápláló erőt szerezzen ki az anyaföldből; ki kell lépni gyerekeipőiből az iparnak és új mezőket, új összeköttetések és külföldi kereskedelmi hálózatot kell megteremtteni a kereskedelemnek is. Mindezek sikere magával hozza a munkabérek és a hivatalnoki fizetések javulását, amelyek a mai színvonalon nem maradhatnak. A régi léhaságnak, a keleties kényelemszeretet utolsó maradványának el kell tűnnie; el kell első sorban azért, mert a háboru után, sajnos, kevesebben lesznek a munkások és munkás agyak; de a mellett

a nemzetnek elevenen meginduló, öntudatos és szapora munkája szerezni meg az erőt, amelyivel az új adóterheket és a háboru egyéb következményeit játszva viselhetjük el.

Végül azután — erről esett ma szó a képviselőházban — nem maradhat meg a status quo ante azokban a kérdésekben, amelyek bennünket, mint államot érintenek. A politikának egész új iránya kell, hogy ezeket a kérdéseket kormányozza. Mi ugyanazok a magyarok vagyunk, mint azelőtt. De a háboru alatt módja volt bennünket megismerni azoknak, akik eddig nem ismertek bennünket és kénytelenek voltak elismerni a magyar nemzet értékeit, erényeit azoknak, akik nem akartak tudomást szerezni azokról. Azt a tenger-nyi véráldozatot, amelyet a magyar nemzet a háboruban hozott és azt a kolosszális anyagi ternet, amelyet a háboru következményeképp magára vesz, a békéért viseltük és viseljük el; de ez a béke értéktelen lenne reánk nézve, ha abban gazdasági fejlődésünket mesterségesen megakasztanák, ha a régi leki-csinyléssel és ha főképp az állami önállóságunkat elhomályosító centralisztikus mesterkedésekkel kellene bajlódunk és küzdenünk. A miniszterelnök ma a képviselőházban újra hangsúlyozta, hogy ebben a dolgban a status quo ante mindörökre eltűnt és ezt a kemény szót bizonyára megértik mindazok, akik másként gondolkodnak. A háboru utáni Magyarországnak ép olyan erősnek kell lenni, mint a minő erős Magyarország a harcban volt; de ennek az erőnek Magyarország állami önállóságában, gazdasági érdekei és nemzeti jogai érvényesülésében is kifejezésre kell jutni.

Az Acsev. közgyűlése.

Bohus Zsigmond báró és Zelenski Róbert gróf ünnepe. — Negyven év előtt kezdtek az első vonal építését.)

Arad, június 15.

A legnagyobb magyar vidéki vasúttársaság, az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak ma d. e. tartotta meg XXXV. évi rendes közgyűlését palotaja tanácskozó termében. A miniszterien vezetett és pompásan prosperáló vasút, amely nemcsak kitűnő üzleti vállalkozás, hanem Arad és Csanád megyék gazdasági és ipari fejlődésének, forgalmának előbbrevívó fontos tényezője lett, jubilaris esztendőért meg ezidén: negyvenedik évét annak, hogy első vonalának építése megkezdődött. A háborus napokban a zajos ünnepektől különben is mindig nobilisan tartózkodó Acsev. nem rendezett jubileumot, azonban a közgyűlésen a részvényesek nagyrabecsülése és szeretete bensőségesen nyilatkozott meg az igazgatóság két kiváló tagja: Bohus Zsigmond báró és Zelenski Róbert gróf iránt, akiket Fabry Sándor dr. vezérigazgató üdvözölt. Az igazgatóságnak negyven év óta tagjai mind a ketten és ott voltak az alapítók nagynevű lelkes táborában. Az akkor még csak Kórosvölgyi-vasutból fejlődött ki pár évvel utóbb mai alakjában a virágzó, hatalmas és nagy közgazdasági jelentőségű Arad-Csanádi Egyesült vasut.

(A közgyűlés megnyitása.)

A közgyűlésen, amelyen Zelenski Róbert gróf v. b. t. t. elnökölt, a következő részvényesek, illetve képviselőik vettek részt:

Zelenski Róbert gróf (Schoeller & Comp. Wien), Fabry Sándor dr. (Acsev nyugdíjintézet), Margitay József p. a. miniszteri tanácsos (Pénzügyminisztérium), Jankovich Lőrinc (Földművelésügyi minisztérium), Bohus Zsigmond báró (ő cs. és kir. Fensége József főherceg), Csernovits Diodor dr., Keresztes Gyula dr. (Aradmegye közönsége), Harvay István (Csanádmegye közönsége), Galambos Ignác dr. (Makó város közönsége), Meskó Sándor dr. (Libits Adolf), Dániel Tibor báró (Enyedi Béni), Heinrich Sándor (Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár), Ring Géza (Aradmegyei takarékpénztár), Szathmáry János (Neufeldt Károly), Koromzay Frigyes (Nationalbank für Deutschland), Czédly Károly dr. (Dresdner Bank, Frankfurt a. M.), Tölössy Géza dr., Dálnoki Nagy Lajos (Schubart Pál dr.), Neuman Dániel báró, Dániel Endre (Porcia Lajos gróf), Purgly László, Vas Gusztáv (Magyar Agrár- és Járulékbank), Gallényi Ernő (Bohus Lajos báró), Tüdös Béla (Breda Viktor gróf), Schór Lajos (Kóvár Márton), Szilárd Győző (báró Piret Lajosné), Vintse Endre (gróf Almásy Kálmáné), Jakabffy Lajos (ösv. Cserna Vincéné), Renyi Miklós (Öry Béláné), Hady Antal (dr. Wiesel Jozsefné), Vásárhelyi János (ösv. báró Urbán Ivánné), Németh Zsigmond (gróf Széchenyi Antalné), Joanovits Sándor (Fábián Margit), Isztray Géza (ösv. Friebeisz Miklósné), Martonosi Béla (Schóber Béla dr.), Szántó Mihály (Giesecke Gusztáv), Székely Károly (Vajda Zsigmond), Sebes Ede (Parsa Péter), Prielle Lajos (Kell Lipót dr.), ifj. Vas Gusztáv (Nachtnébel Gyula), Nemes Aladár (Cserny Károly).

A közgyűlést Zelenski Róbert gróf elnök nyitotta meg. Megállapította, hogy a közgyűlést az alapszabályokhoz hiven hirdették meg

és azon határozatképes számban jelentek meg a részvényesek. A jegyzőkönyv vezetésére Czédly Károly dr. jogtanácsost, annak hitelesítésére Neuman Dániel báró és Keresztes Gyula dr. részvényeseket kérte fel.

(Két millió üzleti felesleg.)

Czédly Károly dr. kir. tanácsos, társulati jogtanácsos az igazgatóság jelentéseit olvasta fel, melyekből a következőket emeljük ki:

Az 1915. év üzleti eredményei a következők: Összevétel 7.781,085 korona 65 fillér, összkiadás 5.504,522 korona 91 fillér, üzleti felesleg 2.276,562 korona 70 fillér. Az igazgatóságot továbbra is felhatalmazták, hogy a társaság rendelkezésére álló értékeit legjobb belátása szerint értékesítse és felhasználja azokból a vasúthálózat kiterjesztését, a vasutnalózatokkal összefüggő erdei és mezőgazdasági iparvasutak létesítését, a meglévő hálózat kiegészítését és javítását, ezen hálózat értékeknek, szolgáltatásképeségének és általában a forgalomnak emelésére irányuló hasznos beruházásokat eszközölje. Felhatalmaztatik továbbá az igazgatóság, hogy az 1915-ik évi üzleti tevékenységéből 2.276,562 korona 70 fillérből a) 61,858 darab elsőbbségi részvény 6 százalékos osztalékára a 12 korona, 742,286 korona, b) 20,460 darab elsőbbségi részvény 5 százalékos osztalékára a 10 korona, 204,600 korona, c) 452 darab kisorsolt 6 százalékos elsőbbségi részvény törlesztésére a 200 korona, 90,400 korona, d) 84,640 darab törzsrészvény 5 százalékos osztalékára a 10 korona, 846,400 korona fordítassék, az így összesen 1.833,686 korona felhasználandó összegben felmaradó összegből 392,926 korona 70 fillérből e) az igazgatóság 10 százalékos jutalékára az alapszabályok 36. §-a szerint 39,292 korona 67 fillér, f) törzsrészvény osztalék-tartalék-alapra (1 százalék) 169,280 korona fordítassék, az ezek után felmaradó 134,364 korona 08 fillérből g) az üzleti tartalék-alap gyarapítására 15 százalék, 27,653 korona 10 fillér, h) felugyeio-díjazás megjelölésére 6000 korona, i) makói máruend tartalék-alapra 100,000 korona, összesen 342,226 korona 70 fillér fordítassék fel, végre a maradvány 50,700 korona 98 fillér, az 1916-iki üzleti év számlájára átvészeltessék.

A közgyűlés a tiszta jövedelem ekkénti felhasználását megállapítván, azt határozta, hogy az osztalékok folyó évi július hó 1-től kezdve tisztességesen ki. Az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadták.

(Az igazgatóság kiegészítése.)

Az igazgatóságban megüresedett három hely betöltésénél Ring Géza indítványára az igazgatóságból kilépő Fabry Sándor dr.-t és Galambos Ignác dr.-t hat évi mandátummal újból megválasztották, náhai Urbán Iván báró igazgatói helyét azonban csak a háboru után töltik be, kifejezést adva ezzel az elhunyt kőispán iránti hálának és elismerésnek, márcsát azonban azért is, hogy a háboru után várható nagy evolúciók idejére egy igazgatói hely fenntartassék.

(Bohus és Zelenski ünnepe.)

Végül Fabry Sándor dr. vezérigazgató szólt fel.

— Negyven éve volt a múlt hónapban — mondotta a vezérigazgató, — hogy az első kapavágást az Acsev. első vonalán megtették. 1876. május első napjaiban Boros Béni és társai megkezdtek az arad-kórosvölgyi vasut első vonalának az arad-borosjenői vonalnak

építését. Negyven év nem olyan nagy idő egy vasut életében, mint más vállalatokban, azonban mégis megemlékezem az évfordulóról, mert az alapítók közül ketten ma is kiváló és nagyrabecsült tagjai igazgatóságunknak: Bohus Zsigmond báró v. b. t. t., örökös tiszteletbeli elnökünk és Zelenski Róbert gróf mostani elnökünk. (Eljenzés.)

Hálás szavakkal emlékezik meg a vasut alapítóiról, a kik a vasutársulat létesítése elé gördített nehézségeket és akadályokat elhárították és megieremelték oly olcsón és reálisan a vasutat, melynek, a tervezett alapokon való létesítésében csak igen kevesen hittek és bíztak. A kezdeményezők között első sorban Boros Béniről emlékezett meg, a kinek szak-tudasa és genióntása páratlan volt és a kinek energiáján megtört minden akadály; s a kit szívvel lélekkel támogattak az alapítók, köztük Atzél Péter, Zelenski Róbert gróf, Bohus Zsigmond báró, Bohus László báró, Klein báró, Urbán Iván báró és Purgly János.

Bohus Zsigmond báró és Zelenski Róbert gróf működését negyven évi állandóan odaadó érdeklődés, ügyeseretet, fáradhatatlan tevékenység jellemzi. Működésük révén áldás lakadt s azt az eredmények egész sorozata kísérte, úgy hogy méltán érdemlik meg a részvénytársaság mindenkor tisztelete és nagyrabecsülése mellett a társaság háláját. Ismerteti az Acsev. közgazdasági jelentőségét és többek közt megemlékezik arról, hogy az Acsev. sohasem tűzte a meggazdagodás politikáját, bár alkalma lett volna rá, s helyett méltányos tarifapolitikát folytatott, tarifáit mindenkor csak a lényegesen, szükségleteinek megfelelőleg állapítván meg, gondoskodva természetesen megpróbáltatások esetére az okvetlen szükséges mértékig a tartalékolásokról is. E tarifapolitika mellett az Acsev. részvényesek mérsékelt 5—6 százalékos kamatozással mindig kimergítette, de nagy mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a vonalai mentén lévő községek, különösen Arad város gazdasági tekintetben megerosodtak. Sajnos a folyton emelkedő szükségletek mellett, különösen a vasut működéséhez szükséges beállítások, a bevételeket fokozni kellett, de a helyzet könnyesítő nyomása mellett is ez az irány vezetett ma is az Acsevet és az egész vasut a jövőbe is. Szavai végén az elnök áldását és a nagyközség mindig tapasztalt jóindulatát kéri az Acsevet szemben és a jelenlévőket ünnepeit alapító, a 40 év óta munkálkodó buzgalommal működő 2 igazgató s tiszteletük Bohus Zsigmond báró és Zelenski Róbert gróf iránt teljes ki a részvénytársaság háláját és nagyrabecsülését.

Zelenski Róbert gróf v. b. t. t. elnök ünnepeit elnöklése nevében is megköszöni az ovációt és biztossítja a közgyűlést, hogy ugyanolyan szeretettel, mint a milyennel eddig is támogatta az Acsevet, jövőben is támogatni fogja és azon lesz, hogy vasutunk minél nagyobb és virágzóbb közgazdasági tényezője legyen Magyarországnak.

Ezután a közgyűlést berekesztette az elnök.

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábort előfizetőinket, akiknek a tábort postaszámuk megváltozik, hogy egyidejűleg a régi tábort postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap pontos küldésében fennakadás állhat be.

Allamosítani kell az osztálysorsjátékokot.

(A pénzügyminiszter az allamosítás mellett. — A képviselőház ülése.)

Saját tudósítók telefontetése.

Budapest, június 15.

A Ház mai ülésén elfogadta az indennitas-javaslatot. Ima, a költségvetési provizóriumot, amely béke idején mindig a legnagyobb harcokat idézte elő, el lehet intézni, meg lehet szavazni szép csendben is. A mai ülés eseménye azonban nem ez, hanem Tisza Istvan gróf felszólalása volt, amelyet lapunk más részén ismertetünk. A miniszterelnök meghajította az elismerés lobogóját Andrássy és Apponyi tegnapi beszédei előtt s válaszolva azokra, kifejtette álláspontját a *tegyel kérdést* és a *magyar nemzet jövőjét* illetőleg.

(Az ülés.)

Beöthy Pál elnök tizizenegy után megnyitja az ülést.

Az elnöki bejelentések után Juriga Nándor foglalkozik az indennitással. Rámutat arra, hogy a tüdővész, a nemű betegségek és az alkoholizmus milyen vészedelemet jelentenek. Ezután foglalkozik a háborús élelmiszer kérdésével.

Gieswein Sándor szociális problémákat fejtegetett, majd Gratz Gusztáv a háborús gazdasági intézkedésekről szót. Hosszabb fejtegetésben Németországhoz való viszonyukat teszi szóvá. Utána az ülést az elnök utoljára négy óráig feltüsgeszette.

Déután az első szónok Huszár Károly (sárvári) volt. Szociális panaszokkal hozakodott elő, a hányóbetegség és a rokkant ellátást teszi szóvá.

Lukács György dr. szervezésre hívja fel a társadalmat a béke idejére. Különösen foglalkozik a csecsemő halandósággal, a venereus betegségekkel és a tüdővel. Az államnak és a társadalomnak mindent el kell követni, hogy a halálközönség statisztikájának emelkedését meggátolja.

Lukács György dr. után Mezőssy Béla szólalt fel. Beszédében a pénzügyminiszter által tegnap beterjesztett osztálysorsjátékokról szóló törvényjavaslatot foglalkozott és követelte az osztálysorsjáték allamosítását. Nem akar foglalkozni ennek a kérdésnek politikai részével is, bár a múlt megmutatta, hogy ennek a kérdésnek politikai része is van. A javaslat indokolásából azonban látta, hogy a miniszter maga is contre coeur terjesztette elő ezt a javaslatot és a miniszter is szívesen látta volna az allamosítást. Rámutat az osztrák példára, ahol szintén az állam vette kezébe ezt a jövedelmező forrást. Ha már a nép játékszenvedélyét kihasználják, úgy ez legalább az állam haszna legyen.

Követeli, hogy a beterjesztett törvényjavaslatot vonják vissza és tegyenek meg minden előkészületeket, hogy a szerződés lejártá után az állam vegye saját kezelésébe az osztálysorsjátékokot. Kéri azt is egyúttal, hogy foglalják törvénybe, hogy az ellátás helyeket csak a rokkantaknak és a családtagjaiknak adják. Szóvá teszi még, hogy az aratási munkálatok idejére a Hinterlandban szabadságolják a katonai gyári munkásokat.

Utána Esterházy Mária gróf beszél és a tűzifa kérdést teszi szóvá.

Teleszky János pénzügyminiszter vála-

sol Mezőssy Béla felszólalására. Kijelenti, hogy ő igen az osztálysorsjáték házi kezelésbe vételének híve és a normális viszonyok közt vállalta volna ennek az intézménynek házi kezelésbe vételét. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy ha most venné házi kezelésbe az állam az osztálysorsjátékokot, akkor valószínűleg most kedvezőtlen eredményt érne el a személyzet kérdésénél is bajok volnának. Így is a legnagyobb gondjai vannak az iránt, hogyan fogja az adótörvény végrehajtására a kellő számú személyzetet megtalálni. Kizárólag ez az oka annak, hogy ezt a törvényjavaslatot, amely négy évre szól és minden évben felmondható a szerződés, beterjesztette. Kéri, hogy az ellenszék tegye félre az ellenszenvét, amelyet az intézmény iránt táplál s nyugodjon bele a törvényjavaslat mostani leterjesztésébe.

Ghihanyi Imre báró földmivelésügyi miniszter Esterházy Mária beszédére kijelenti, hogy a tűzifa tekintetében úgy a fővárosban, mint a vidéken a kormány ellenőriani fogja, hogy az állam által adott tűzifa kellő kezekbe jusson. Ami Mezőssynek a szabadságolásokról történt felszólalását illeti, intezkedett, hogy vizsgálják meg a gyárakat és az aratási munkálatokhoz vezényeljék ki a nélkülözhető munkásokat. A kormány mindent elkövet, hogy a szabadságolások révén és a rendelkezésre álló foglyokkal minél több munkaerőt biztosítson a gazdáknak, de nem szabad azt sem elfelejteni, hogy ez a háború milliókat vont el az országból, amelyeket az évekkel nehezen lehet pótolni. Nem marad tehát más hátra, mint hogy a gazdaközönség és a hatóságok a rendelkezésre álló eszközökkel az otthoni erőnek teljes kihasználásával biztosítsák az aratási munkákat. A kormány mindenestre iparkodik, hogy annyi munkaerőt teremtsen elő, amennyit csak lehet. Végül Návay Lajos tegnapi felszólalásának arra a megjegyzésére, hogy a hadseregnek és a Haditerméknek engedte meg csak a kormány a tengeri vásárlást, a miniszter arra utal, hogy a Haditermék csak katonai célokra vásárolt tengerit.

Több szónok nem lévén, az elnök a vitát bezárja. Ezután Tisza Istvan gróf miniszterelnök szólal fel. A miniszterelnök beszédét lapunk más részén adjuk.

Aratóberek megállapítása Aradon.

A városi mezőgazdasági központi bizottság ma délután Lócs Rezső helyettes polgármester elnöklésével tartott ülésében megtette az előkészületeket az aratási munkálatok zavartalan lebonyolítására. A város két aratógépet, valamint százhusz katonai munkást helyes készenlétebe az aratáshoz. Husz hadi munkás egy altiszt vezénylete alatt alkot egy munkáosztatot, amelyet a vármegyei munkásbizottság állít munkába. Természetes, hogy kevesebb munkás is kapható. A központi bizottság, a hadvezetőség intencióinak is megfelelően, a munkadíjakat a mai viszonyoknak megfelelően állapította meg. A hadi munkás napi bére 8 korona és teljes ellátás, de az övé az az ellátási pénz is, amelyet a hadseregtől kap. A szakmány-bérek a következők: sarjuvágás katonatrális holdankint 12 korona, aratás

20 korona és a komenció, behordás 8 kilométernyi távolságra minden kereszt után 80 fillér, 7 kilométernyi távolságról 70 fillér keresztankint, a répa és tengeri toltogetés 30 korona, őszi szántás, talajelőkészítés fogattal együtt 16 korona. Az arató gép használata magyar holdankint, 16 nélkül 16 korona, két pár lóval 28 korona.

Románia hadi határai.

(Minden oldalán hadizóna.)

Az önkéntes társaságok.

Bukarest, június 15.

A Jassyban megjelent „Opinia” hírtel érdemi torzításból merített értesítése szerint a Pruth romániai oldalán letesítendő hadizóna 30 kilometer szélességű lesz, éppen akkora tehát, mint amekkora az osztrák-magyar és bolgár határokon van.

Marghiloman személyes organuma, a „La Politique” megerősíti az „Opinia” értesítéseit.

Más oldalról érkezett jelentések szerint az oroszok egymásután semmisítik meg a román határon levő besszarábiai erdőket és a határ mentén mindezidáig nagy csapatokat összpontosítanak.

Bukarest. A Bazargic és Oboriste között közlekedő vonatot Oboriste bolgár állomáson feltartóztatták. Az utasok, miután megtiltották nekik a vasuti kocsik elhagyását, ugyanazon vonattal visszautaztak Bazargicba.

A bolgár hatóságok tegnap köz tudomásra hozták, hogy további intézkedésig a határ az összes Bulgáriából ki, illetve Bulgáriába utazni óhajtó közönség előtt zárva marad.

Bukarest. A bukaresti görög követség ma a következő kommunikét tette közzé: A Görögországban állítólag kitört forradalomra vonatkozó hírekkel kapcsolatban a bukaresti kir. görög követség megállapítja, hogy erről sem a követségnek, sem pedig a román kormányának semmiféle tudomása sincsen. Bizonyosra vehető tehát, hogy a szóbeszéd hírek koholmányokon alapulnak.

Bukarest. A román iparügyi minisztérium által Németországba küldött gyógyszervásárló bizottság 1,300.000 korona áru különböző gyógyszert vásárolt.

Bukarest. Jassyból jelentik a bukaresti lapoknak: A jassy-i konzervatívok egyesülésének kérdése egyrészt a vezér személyének megválasztása, másrészt a két organizáció közötti ellenségeskedések miatt, amelyet Filipescu váratlan akciója csak fokozott, új fordulatot vett. Mindenekelőtt a vidéki konzervatív organizációk vezetőit Filipescu meg sem hívta tanácskozásra. Emiatt is nagy az elégtelenség, ami jelentékenyen megnehezíti az akciókat. Azt is beszéltek, hogy a Take Jonescu és Filipescu közötti meg egyezés folytán ezt a határozatot hozták, miszerint a fuziót csak a bukaresti klubra hajtják végre, még pedig olyan értelemben, hogy Take Jonescu klubja beolvad Filipescuéba. A vidéki pártok nem foglalkoznak egyesülni. Ugy hírlik, hogy Grecanu Demeter, a jassy-i klub elnöke, a fuziót elhamarkodott lépésnek minősítette és meg van arról győződve, hogy ennek az egyesülésnek is az lesz a vége, mint annak idején a közös munkálkodásnak.

Negyed millió az orosz veszteség.

— Oroszország nem tud harmadik hadsereget felállítani. —

— Erkezett éjjel két orakor. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, június 15.

Berlin. A Lokalanzeiger egy stockholmi távirata szerint pétervári katonai körökben, amelyek a cárhoz igen közel állanak, fokozott nyugtalanság mutatkozik Brusszilow tábornokkal szemben. Brusszilow, mint egész Pétervár tudja, a **wojnyia** súlyos harcokban az emberanyaggal oly tékozlóan bánt, hogy még **Nikolajevics nagyherceg ismert taktikáját is felülmúlja.**

Egy orosz tiszt óvatos becslése szerint az oroszok az elmúlt héten **250,000 embert veszítettek.**

Az ily veszteségek azért aggasztóak, mert a délnyugati fronton gyűjtötték össze a legjobb orosz csapatokat. Az offenzívát megelőző csapateltolások alkalmával minden akcióképes anyagot Kiewtől délre szállítottak.

Pétervárott közkézen forog Bruszilow tábornoknak hadtestparancsnokaihoz intézett utasítása, amelyben kijelenti, hogy tartanak szem előtt, hogy látható, gyors sikereket érjenek el. Az ellenség visszaszorítása és nagyobb országreszek megszállása a főcél, amelyért szívesen lehet áldozni néhány millió embert.

A hadügyminiszter a legutóbbi héten a cárnak tett jelentésben fel is említette Brusszilow e parancsát és véleményének a következőkben adott kifejezést:

— **Brusszilow elfelejti, hogy Oroszország egy harmadik hadsereget nem tud többé felállítani.**

Ilyen körülmények között érthető, hogy a Brusszilow-éle jelentések, amelyek a legképtelenebb túlzásokat tartalmaznak, a főszálláson a folytonos öndicséret miatt is már derűtséget keltenek és Brusszilownak folyton több ellenséget szereznek. Tárgyi okokon kívül most már személyi okokat is felhozhatunk ellene. Gyanúsításokkal lépnek fel vele szemben, miután felesége német származású. Brusszilow erőlyesen volt kénytelen közbenjárni, hogy felesége családjának birtokát az orosz kormány le ne foglalja. Brusszilow erre állítólag fenyegető levelet intézett Kuropatkinhoz.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti: A Daily Mail tudósítója Hamilton Fite az orosz fronton beszélgetést folytatott Brusszilow tábornokkal, abban a szerény szobában, amelyben Brusszilow három orosz nadsereg operációját vezeti. Brusszilow tábornok sikereit csapatai hősiességének, valamint saját taktikájának tudja be, amely abból áll, hogy az ellenségnek egy pernyi nyugalmat nem enged.

— A legjobb stratégia — mondtotta a tábornok — és a leghatékonyabb taktika a támadás. Nem en-

gedni az ellenségnek választást, hogy hol akar támadni. O előbb támad, azután nem engedi többé az ellenséget békében. Ez az igazi taktika. Ez az én sikereimnek titka. Ha az ellenség sokkal erősebb, akkor is támadni kell őt. Az ellenséget bizonytalanságban kell tartani, úgy, hogy folytonosan kérdeznie kell, hogy mit akarunk mi elérni.

A tudósító erre megjegyzi, hogy ez a haremódor nagy áldozatokat követelhet.

— Semmi esetre — válaszolta Brusszilow — ha a támadás sikerült a veszteség csekély. A meggyúsult támadások borzasztó sokba kerülnek, siker esetén azonban relative kevés a veszteség. Hiszen ha tavaly ilyenkor municiónk lett volna! Most azonban más a helyzet. Bővében vagyunk a municiónak.

Budapest. A Pester Lloyd jelenti a sajtóhadiszállásról: Styr és Stochod között, frontunk északi és déli részén, az ellenség minden támadását visszaverjük, ugyanígy Csernowitől északra és Bucától délre, valamint a Pruth mentén, ahol átkelést kíséreltek meg, alul maradtak az oroszok, akik a Dnyeszter és a Pruth egész közében sem értek el más eredményt, minthogy lovas őrzőataik Horodenkától és a Snyatinból beljebb merészkedtek. Feljebb Wiszniewczyknál súlyos vereséget szenvedtek az oroszok, az Ikva folyó mentén pedig hiába erőlködtek állásaink ellen. A tegnapi harcok legnagyobb eseménye a nagy utánpótlásokkal megerősített orosz északi támadóosztopnak az a kudarc, mely őke Lucktól délre és a rowno-kowali vasuti vonat és Kolki közt érte. A Luja folyó partján levő Lochaci előtt lovasságunk összeütközött az orosz lovassággal.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung jelenti Baselből: A parisi sajtó, amely még jobban felejtette eddig az orosz sikereket, mint maguk a hivatalos orosz jelentések, tegnap óta egész új hurokat pengett. Több parisi lap katonai szakértője bevallja, hogy az orosz jelentésekben felsorolt nagy fogoly-szám nem áll arányban az egyéb zsákmány csekély voltával. A katonai kritikusok azt az aggodalmukat fejezik ki, hogy az oroszok túlzottan pazarolják municiókészletüket és felő, hogy a készlet nemsokára véget járja. A lapok ova intik a közönséget, hogy az orosz sikerekhez ne fűzzön túlzott reményeket.

Basel. A Baseler Anzeiger írja: Az osztrák-magyaroknak a mostani harcokban nincs teendő valójuk. Az oroszok azonban nemsokára tapasztalni fogják, hogy mit jelent az, amikor a már visszatartott területeket vissza kell adni az ellenségnek. Az újabb érkező pesszimiztikus pétervári jelentések nem egészen okosnak tűnnek.

Aradi önkéntes és hadapród hősi halála.

— A 28. vadász-zászlóalj és a házi ezred gyászja. —

Az Aradi Közlöny tudósítója.

Arad, június 15.

Nincs nap áldozat nélkül. Az egyes ember vesztesége milyen parányi és elenyésző csekélység az ország részéről hozott áldozatok mellett, de azért minden apának és anyának mégis a maga fájdalma, a maga halottja fáj legjobban. Az egyes ember sebzett szívéhez fér legközelebb a vigasztalás is, amelyet embertársai nyújtanak feléje és amely csak a jóban és rosszban egybeforrott ország polgárainak szolidaritásában lehet fel.

Nincs nap áldozat nélkül és mi ismét fájdalommal jelentjük, hogy egy aradi uri családnak tiatal sarja hősi halálával pecsételte meg a kötelesség tudásnak olyan fokát, amelyet a történelemnek érdemes feljegyeznie. Ma érkezett Aradra annak a híre, hogy Szotyori-Nagy Tibor, a 28. vadász zászlóalj önkéntes alvadásza, Szotyori-Nagy Károly máv. felügyelő fia Asiagoért vívott harcokban június 3-án fejjövést kapott és hősi halált halt.

Tavaly az iskola padjából, a főgimnázium nyolcadik osztályának abszolválása közben ment sorozásra, a rendkívül értékes tehetségű, de gyenge testalkatú ifju. A sorozóbizottság alkalmatlannak találta, ő azonban nem nyugodott meg ebben a döntésben, hanem önként jelentkezett harctéri szolgálatra és felvettette magát a 28. vadász-zászlóalj kötelékébe, ahol kiképezték és mint alvadászt küldték a harctérre. Hivatást érzett a katonai pályára, nagy szorgalommal tanult, kitűnő eredménynyel tette le a tiszti vizsgát. A honvédelmi miniszter a Ludovika Akadémiában egy éves tautolyamot szervezett ama tartalékos tisztek számára, akik még nem öregebbek 21 évnél és akik jeles minősítéssel bírnak, hosszabb időt töltve a fronton gyakorlatilag is kitűnően megfelelnek. A tiatal hőst is felvették már erre a tantolyamra, mert aktiváltatni akarta magát.

Mielőtt azonban még otthagyhatta volna a harcteret, megkezdődött a világháború legcsodásabb hadművelete és seregeink örök dicsőségének legfényesebb lapjaira íródik be a 28. vadász-zászlóalj története is. Asiagó elfoglalásánál véres harcokban szerezte meg a zászlóalj a várost védő erődöket és Szotyori-Nagy Tibor natal életével fizette meg a fontos pozíciók megszerzését.

A szakaszának egyik szakaszvezetője értesítette az elesett hős edesanyját fia elestéről.

„Fájdalmasan tudatom telügyelő ural, — írja — hogy kedves fia június 3-án Asiagónál hősi halált halt, mint azt a zászlóalj hivatalos értesítéséből már bizonyára tudni méltóztatik. Itt küldöm vissza azokat a leveleket, amelyeket hazulról, önkéntől kapott, de már nem tudtuk neki kézbesíteni. A derek és bátor bajtársat, akit mindnyájan nagyon szerettünk, annak a hegynek a lábánál fekvő háza mellett temettük el, amelyen elesett.”

A hivatalos értesítés még nem érkezett meg a mélyen sajtott szülőknöz. Azonban az emnyúnak egy önkéntes társa is irt a felügyelőnek és tudatja, hogy fiát katonai pompával temették el az említett helyen. A 101-ik gyalogezred egy zászlósa, aki szintén ismerte Szotyori-Nagy Tibort, ugyancsak tudomására adta a szülőknök, hogy látta az elesett hőst és részt vett a temetésen.

A 28. gyalogezred is gyászolja egyik szeretett bajtársát, Viday Ferenc tartalékos hadapródot, aki szintén június 3-án, az orosz harcokban királyi és nazaert hősi halált halt.

Öt orosz ezredet román földre szorítottak.

(Menekülés a monarchia csapatai elől. — Románia izgalomban.)

Távirati tudósítás.

Bukarest, június 15.

Pfinköd ünnepe — mint röviden jelentettük — az a riasztó hír terjedt el Bukarestben, hogy a dorohoi kerületben nagy orosz lovascsapatok nyomultak Romániába. Az első információ szerint több orosz ezred Mamornicánál hatott be román területre. A helység hatósága azonnal értesítette a dorohoi prefekturát a történetéről.

Bratianu János miniszterelnöknek, aki florica-i birtokán időzött, telefonon tettek jelentést a Mamornicánál történtekről. A miniszterelnök még Floricában intézkedett a miniszterek összehívásáról és híesca tábornoknak, a hadügyminiszterium államtitkárnak telefonon rendeletet adott a szükséges intézkedések megtételére.

Román földre szorított oroszok.

A hivatalos körök véleménye, valamint a dorohoi kerületből szombatn érkeztetett prefekturái és katonai hatóságok táviratai szerint az orosz csapatoknak Mamornicánál román területre való behatolása a következőképpen történhetett:

Az osztrák-magyar és orosz csapatok között szombatn egész nap adáz harc folyt le a jelzett helység közelében, a besszarábiai határon. A harcot még éjjel is folytatták.

Az ágyuzás mindkét részen izonyos volt. Több orosz különítményt — hír szerint öt ezredet — az osztrák-magyar csapatok visszaszorítottak és ennek folytán menekültek az oroszok román területre.

A Bukarestben tartózkodó miniszterek vasárnap délelőtt Bratianu miniszterelnök lakásán minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács részletesen megvitatta az oroszok behatolását azon katonai jelentés alapján, amely a helyszínről érkezett és a román kormány részéről tájékoztatást intéztek a szentpétervári kormányhoz, hivatalos magyarázatot kérve a történetéről. Ferdinánd király, akit azonnal értesítettek a történetéről, félbeszakította duna utasítását és vasárnap éjjel 11 órakor megérkezett Bukarestbe.

Bratianu miniszterelnök a pályaudvaron fogadta a királyt, megismertette a helyzettel és informálta arról, hogy mit határozott a minisztertanács.

A kormány vasárnap délután öt órakor hivatalos kommunikét adott ki, amely szerint csak az orosz csapatkülönítmény parancsnokának tévedéséről lehet szó és amelyet hamarisosan el lehet intézni.

Az „Universul” szerint, az az orosz csapat, amely áttelepte a román határt, három ezred lovaságból és két ezred gyalogságból állott.

Román hadosztály indult a határra.

Hír szerint Patrascu román tábornok egy hadosztállyal a helyszínére indult.

A „Vătorul” című hivatalos lap tegnap esti kiadásában a kormány az alábbi hivatalos kommunikét tette közzé:

A tények igazolták tegnapi véleményünket.

A Pruth melletti orosz csapatok parancsnokának közlése szerint semmiféle tudomása nincs arról, mintha csapatainak egyik különítménye behatolt volna román területre, de mihelyt ezt tudomására hozták, kijelentette, hogy minden szükséges intézkedést megtett arra nézve, hogy a tévedést jóvátegyék és hogy az többé meg ne ismétlődjék.

Egyebként a legújabb érkezett hírek szerint jelentetjük, hogy úgy Mamornicát, mint annak környékét az orosz csapatok kifutították. Bratianu miniszterelnök tegnap este kihallgatáson jelent meg Cotroceni-ben a királynál és közölte vele, hogy az orosz csapatok különítménye visszavonult a román területről. Minthát az orosz csapatok parancsnoka beismerte tévedését, az incidens ügyét elintéztnek lehet tekinteni.

Az orosz kormány még nem válaszolt.

A Herzanál lefegyverzett orosz őrzőrajtot szabadlábra helyezték. Az orosz kormány válasza még nem érkezett meg. A választ azonban minden percre várják. Tekintettel arra, hogy a román kormány táviratát Diamandy szentpétervári román követ vasárnap későn kapta meg, Sassanow külügyminiszterrel csak vasárnap este, de az is lenetséges, hogy csak héttől tárgyalhatott.

Pusztuló aradi szoborművek.

(A honvedemiek márványszobra. — Chorin Aron méltóságra.)

Arad, június 15.

A következő figyelemre méltó sorokat kaptuk:

— Ha valakit az unalom, a kíváncsiság s talán kissé a pietás a régi temető honvédszéjános téveszt, az megbotránkozással veheti észre, hogy — tekintve a sir tökéletesen elhanyagolt voltától és Ormai Norbert új sírjának eltűnésétől — a szentpétervári kőszobor helyén álló kezes márványszobor mily diszekkel ékes. Bizonyos ambiciózus társaságok, alkalmi lumpsumvetkezések kiszemelt autogramgyűjteménye áll előtte. Az exakte alkalmazott devizékből és névjelzőkkel okulást meríthet a kegyeletlen álmódosó: az idő már nem pénz többé. (Má ugyan már amugy is megéri a boldog is: a pénz nem az idő, hanem a konjunktúra terméke). Sok nyugodt, zavartalan idelött óra munkája szemlélhető itt. Leírak, átványok kellett ide, a cégfeliró ipar tökéletessége, a kőfaragó szakképzettsége, hogy teleírják, véssék a szobrot.

Akárholgy áll ez az ügy: egy bizonyos. A szobor, mely a sir fölött őrködik, az egyetlen igazán művészi márvány a város tulajdonában. Pár évvel ezelőtt a főtéren, a Karolina-utca kereszteződésénél állott, a régi park szélén. Alkotója Aradi Zeigmond, néhai Landsbatt dr. fia, kire már csak a nagyon öreg emlékeztet. Szana Tamás így ír róla: „Száz év a magyar művészet történetéből” munkájában.

..... A hatvanas évek közepén Aradi Zeigmond előbb a bécsi Gasser, később a mi-

lánói Tandardini tanítványa. Busongó Rómája, melylyel a magyar szabadságharcot követő katasztrófát érzékíti költői és bánatos allegóriában, nem közönséges érdeklődést keltett tehetsége iránt. A ténér márványba faragott szobormű magasabb talapzaton női alakot ábrázol, amint fájdalomtól lesújtva térdre rokad, s karja a hősök emlékének szánt koszorúval erőtellenül lehanyatlak. A test szép idomai s a kifejező mozdulat, a természet komoly tanulmányozása mellett, poétikus kedélyről tanuskodnak.

Aradjunk el valamit. A „Busongó Róma” a mi szegény, siralmasan prostituált szobránkat ott a honvédok fölött. A szerény szobrász szülővárosának ajándékozta azt. Lehet, hogy reklámozni akart vele csinálni magának. Bezzeg sikere nem volt. Velencében élt öreg napjaira és (mint Szana idézett művében lája) hazai megbízások hiányában csak ritkán adott életjelet magáról. Magyarán: nyomorgott.

Itt megjegyezzük, hogy másik földi is van. Guttman Jakab (a Leopold-családból,) kit Szana (idézett helyen) összeeszerél Aradival, mert nem tud róla. Csak néhány éve fedezte fel őt a magyar műtörténelem. Ő ajándékozta a Chorin büszkéjét a szülő hátkösségnek, mely 70 év óta ékesíti a híres rabbi szerény túrbájának aivar belsejét. Ezen márvány nevezetes. A középkori alkotás maranno-temetőn kívül nincs példa arra, hogy portré-emlék, állana sídótemetőben. Bűnhődött is a művés. A Bediamban halt meg örüten, belébolondulva egy szép leányba. Viktória királynő windsori kastélya őri az előkelő arképek és rokódó amorettek legjavát. Azt váljuk: nem ártana, ha a Chorin rabbi csarrai márvány mellékesen alkalmasabb helyre kerülne, pl. a kulturpalotába vagy a budapesti sídótemetőbe. Most könnyen megeshet, hogy egy szép reggelen hűt helye támad. Igen szép péntek ér meg. De ugyan hányan élvesték őt ott? Hányan sejtik aradiak a létezését is? Németországban pénzért mutogatnák. Itt ajtaja be sem sérthető.

A Busongó Rómának ainos helye odakint. Látjuk; nem csapán azért, mert klímánk nem sziveli a kararai márványt. Példa arra Fadrus Mária-Terésziája és Kallós—Teltsoh Vörösmartyja. It két hatalmas szoborcsoport márványt kipróbálhatják az atmoszferiliák, de nem garázda lumposordák.

A régi temető honvédszéjájánál pedig jól venné ki magát a régi alapkővön a masszív, zárt alakba stylizált vashékon turul madár a karddal a csőrében, avagy a csorbba ágyucsovál karmai között. Mert a holt oroszán az őt átütő dardával nem fér reá. De minden esetre olyan goromba kavicskülsővel, mint azok lakke, kik operálni óhajtanának rajta.

A szörnyű állapotban leledő lefűtött orsu Busongó Rómát pedig kegyekedjenek nagytekintetű uraink restaurálni, mielőtt az a várkoronát, karjait sőt a 7-ik Bohém-gárda jóvotánól nélkülönné. A helyreállítás ma még lehetséges, de meddig? A kiadás még elviselhető. A gyönyörű, meghatón lágy márványszobor helye a kulturpalota és pedig a vértanu-hamvak márkája, ott az örökámpa alatt. (P. J.)

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hírlap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborba minden aradi katona olvassa.

„Nem vagyunk azok, akik a háboru előtt voltunk.“

(Tisza István a magyar nemzet jövőjéről. — Megszűnt a status quo.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, június 16.

A költségvetési vita befejezése után Tisza István gróf miniszterelnök emelkedett szólásban, s nagyjelentőségű beszédben nyilatkozott — válaszolva Andrassy Gyula gróf és Apponyi Albert gróf felszólalására — a háboru utáni korszakról és a lengyel kérdéstről.

A miniszterelnök mindenekelőtt kijelenti, hogy tartóskodik minden olyan kérdés megemlégtéséről, amely nem áll kapcsolatban a háboruval. Nagy megelégedéssel konstatálja, hogy az eszmésere, amely a törén a Házban tegnap lefolyt, teljes megvilágításba helyezte a magyar közélet minden számottevő taktorának egyes véleményét abban a tekintetben, hogy tekintettel arra a fogadtatásra, amelyben a magyar parlamentben és a német birodalmi képviselőházban elhangzott békenyilatkozatok az ellenségéül találkoztak, nem marad más hátra, mint rendületlenül folytatni a harcot mindaddig, míg ellentelünket a béke lehetősége szempontjából szükséges álláspontra nem kényszerítettük. (Élénk helyeslés a Ház minden oldalán.)

A „német militarizmus.“

A helyzet nehézsége abban fekszik, hogy ellentelünk agresszív gondolkodási módjukat, mellyel a háboru előidézték, még a mai napig sem tudták letenni. Fel akarják darabolni a monarchiát és tönkre akarják tenni a német birodalmat. Folytonosan a német militarizmus elleni küzdelem tetszetős jelszavával élnek. Könnyű volna a tények egész sorával bizonyítani, hogy az a militarizmus, amely olyan súlyos igaként nehezedik mindnyájunkra, nem a német, hanem az európai militarizmus és hogy ez nem Németországban oltotta fel a legprovokálóbb és a legagresszívabb jellegét. A német birodalomnak egész berendezkedése konzervatív és defenzív volt. A német politikai expansió csak egy irányban ismeretes és pedig a német közgazdasági erők expanszív tejesztésében és a német versenytől való féltelém az, amely szemmel szart az ententénak. A jelen viszonyok között felesleges volna a mi békerítelteleinkről beszélni.

A lengyel kérdés.

Ami a lengyel kérdést illeti, elismeréssel nyilatkozik Andrassy Gyula grófnak, aki ezt a kérdést a legnagyobb tartózkodással tárgyalta. Természetesen még nagyobb korlátok állnak előtte, aki e pillanatban felelős helyről beszél erről. Andrassy Gyula gróf kifogásolta, hogy az a nyilatkozat, hogy Lengyelországot nem engedjük vissza az orosz uralom alá, a német kancellár által történt és nem részünkről. Ezzel szemben konstatálja, hogy a német kancellár kijelentése a dolgok természeténél fogva csak a mi külügyminiszterünkkel egyetértőleg történhetett. Lengyelország felszabadításának kérdése benső örömmel tölti el a monarchia külpolitikai szempontból illetékes minden tényezőjét s talán kétszeresen a magyar tényezőit. (Élénk helyeslés a Ház minden oldalán.) Ezt az örömet teljes mértékben osztja a magyar kormány.

A lengyel kérdés a magyar közélet minden tényezőjének kongeniális légkörbe kerül.

A monarchia minden illetékes tényezője rajta lesz, hogy a lengyel kérdés szabályozása a lengyel nemzet óhajának megfelelően történjék. (Élénk helyeslés.)

A beipolitikai „status quo.“

Apponyi Albert gróf tegnap kijelentette, hogy a „status quo ante nincs többé“ kifejezést alkalmazni kell a belügyi helyzetre is. Ezt a kijelentést aláírom. En is azt tartom, hogy ez a háboru olyan tényekkel, tapasztalatokkal gazdagította a világot, amelyeknél fogva más szemmel kell látni mindenkinek a helyzetet. Ebben az óriási mérészóben a magyar nemzet olyan erőfőlt tett tanubizonytságot, a mely elől senkinek sem szabad szemmet hunyni. (Élénk éljenzés a Ház minden oldalán.) Ez a világháboru fényesen bizonyította, hogy mit jelent a magyar nemzet a monarchia nagyhatalmi állása szempontjából. Ennek a háborunak tanúságai után mindenki, aki feltámasztja elmúlt időknek zavaró emlékeit, mindenki, aki bármely ellenzésből nem akarja megadni teljes loyaltással minden fentartás és megjegyzés nélkül a magyar nemzetnek mindazt, amit törvényes jogai alapján követelhet, az nemcsak a magyar nemzetnek volna ellensége, hanem akaratlanul még gonoszabb ellensége volna a demokráciának és a monarchia nagyhatalmi állásának. (Élénk éljenzés és nagy taps.)

Nem szabad létezni a status quonak a magyar nemzetre nézve sem, mert mi sem azok vagyunk, akik a háboru előtt voltunk. Ez a háboru közelebb hozta a magyar nemzet tagjait egymáshoz. Magtannituk becsülni egymást és bizni egymásban. A nemzetiségi és osztálykülömbőségeknek a háttérbe kell szorítaniok ezen háboru tanúságai folytán, El háboru megvilágításában a mindannyiunknak tisztult képet kell adoktunk a magyar nemzet valódi érdekei, hivatása felől. Ezek a világréndítő események brutális kézzel téptek szét minden képzetet, amely nem állott összhangban a nemzet reálitásával, a magyar nemzet való nagy érdekeivel. Ez knél az eseményeknél egy bizonyos történelmi perspektívából nézhetünk vissza és előre. El perspektívából nem komikusnak tünnek-e tel az utolsó évtized küzdelmei? Vajon ezen események megvilágításánál nem s tudjuk tisztábban megkülönböztetni a kesetet a tartalomtól, a látszattól a lényegtől, a jelszót a nemzet nagy érdekeitől? Ha mi azt akarjuk, hogy ne hiába folyt legyen az egy pazarul ontott honfivér, ha azt akarjuk, hogy a nemzet megalapozott biztonságja, amelyet férfaink hősiessége szerzett meg a háboru harcaiban, valódi építő munkában, a nemzet szebb, jobb jövőjének megalapozására és felépítésére fruktifikátsátsék ha azt akarjuk, hogy ez a háboru valóban áldás forrasává legyen a magyar nemzetre nézve, akkor a háboru lezaj-

lása után mindnyájunknak, államnak és közönségnek, politikai életnek és társadalmi tevékenységnek egész erőnköt ebbe azéptő munkákba kell belevinni, amely nem tekint semmi egyebet, csak a nemzet nagy gyakorlati életérdekeit. Abban a reményben, hogy ez a háboru nemcsak megmenti a nemzetet a rátörő ádáz ellenség veszedelmétől, de tényleg a nemzet szebb és jobb jövőjének alapjait veti meg, kéri a törvényjavaslat elfogadását. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps a jobb oldalon.)

Ezután a Ház az indemnitás javaslatot általánosságban és részleteiben elfogadta. Következett a horvát pénzügyi egyezményről szóló törvényjavaslat, amelyet vita nélkül általánosságban és részleteiben elfogadtak.

Ezzel az ülés véget ért. A holnapi ülés napirendjén a mai törvényjavaslatok harmadszori olvasása, valamint Beck Lajos a birtokpolitika reformjáról szóló törvényjavaslatának megindoklása szerepel.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: Király Ernő vendég felléptével „Szibill“.

* Vasárnapi előadások Király Ernő felléptével. Ugy a délutáni, mint az esteli előadás Király Ernő felléptével lesz megtartva. Délután fél 4 órakor megismétli a társulat „A jegénybusu“ pompás operettot, este fél 9 órakor pedig a „Lengyelvér“ kitűnő operett kerül estére. A délutáni előadás a téli színház mérsékelt délutáni helyére mellett tartatik meg, az esti pedig a téli színház rendez helyére mellett. — Málnás Miska — Király Ernővel. Szombaton a szezon legnagyobb slágerjében, a „Málnás Miská“-ban lép fel Király Ernő, ki állandóan fokozódó érdeklődés mellett folytatja diadalmas fellépéseit, a vendég művész Baracs szerepét játssza, többi szereplők maradnak a régiak, Sz. Rontai Boriska, Horváth Mici, Gyűző stb. — A szövetségeselek. Harsányi Zsolt pompás komédiája kerül színpadra a jövő héten. Huszár Károly (Puffi) és Rózsahágyi Kálmán a nemzeti színház művészeinek együttes felléptével.

* A messenger leány. (Rita Clermont az Urániában.) Tóni Sylva után ma Rita Clermont lép fel a színházban: egyik moziistar a másik után. Az igazgatóság szándékosan csoportosította így műsorát, hogy egy bizonyos művészi nívót állandóan felszínre tarthasson. A mai vigjáték egy igen szellemes, bájos dolog, melynek főszereplője Dr. Józán Péter ur és neje magaslaki Magaslaki Kunigunda. Az asszony, kinek ereiben nemzeti vér folyik, szerényen tartja urát, ki házastrosodik odahaza és sehogy sem akar bekegyezni abba, hogy a leányuk nem nemes származásu urasághoz menjen férjhez. Józán ur felküldi leányát Pestre, ahol azután egy ismerősének boy-válalatában áll be a leány és a sors úgy akarja, hogy ott ismerkedik meg szolgálójával, közben egy valóságos báróval és már mostan egész családban boldogság és öröm van, mert végre rangjához méltó partit kapott a leány. — Gyémánthiának, amerikai detektivsláger legközelebb az Urániában.

A háziezred diadalmas harcai olasz földön.

(A gyáva olaszok: — Roham a sziklák között.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 15.

Az aradi háziezred egyike azoknak a diadalmas csapatoknak, amelyek büszke offenzívákban most már olasz földön harcolnak. A háziezred harcairól most az eszadben harcoló egyik aradi magántiszviselő a következőket írja az Aradi Közlönynek:

A déltiroli frontról izom jelen soraimat, ahol a 38-asok kemény harcot vívnak a hűtlen szövetséges taliánnal. Az a nehéz terep, amellyel derék harcosainknak itt kell megküzdeni, minden képzeletet felülmúl a leg szebb teljesítményeknek nevezhető. 1600—1800 méter magas, hóval borított hegyeken hihetetlen feladatot megoldva támadjuk meg az ellenség harcvonalát. Harc éri szolgálatom ideje alatt ily gyáva és álnok ellenséggel nem volt dolgunk. Amidőn megadulunk, hogy mesterségesen kiépített fedezékéből kivérjük ellenfeleinket, távolabbról (roham távolságon kívül) annyit lát, hogy majd megsejtesítünk... Végre felhangzik a „hurra hurra” s a fiúk oroszianként vetik magukat a taliánra. Érdekes, hogy a rohamot eddig még egy esetben sem vették fel veidánk. Megadásra felkészítve mindegyik tenér kendőt lobogtatva (vívát) kiáltással magára tartott kezekkel adják meg magukat. A legnehézebb helyzet szuronyroham után áll elő, mielőtt a talián megadja magát, — még pedig nem kis tömegekben. Amint az olasz tüzérségi megfigyelő a megadást észreveszi, gyilkos gránát és arapnell csőt sújt a magukat megadó taliánokra, hogy azáltal megakadályozza a megadott tömeg elhurcolását.

Nagyon nehéz helyzetben írom jelen soraimat, sajnos, nem ró asztal mellett... 30 centiméter mély gödör ez; a fej elé rakva azt a felületet, amit a test eltakarása miatt kiástunk. Itt kapjuk éjnek idején az élelmiszert. Ily helyzetben fogyasztjuk el, pihenünk, teljesítjük szolgálatunkat. A talián a vetőnk szemben levő nagy oldalán foglalt állást a hátrálás után 200—250 méter távolságban. A fejet csak egy pillanatra is kidugni, biztos fejtörés. Erre sajnos, sok szomorú példa van már eddig. A legkellemetlenebbül süjt bennünket az itt uralkodó tolytonos esős időjárás, ami ellen itt minosen védekezés. Egész nap és éjjel tolyton esik az eső, bőrig megásva, tüdőgősszerűen lecsúszunk gödrünkben. A hideg éjszakák miatt sokat szenvedünk.

Június 1-én éjnek idején kerültünk frontra, mint tartalék. Elhelyezkedtünk egy magaslat mögött C. tárnál. A gránát repült fejünk felett, becsúszta a mögöttünk levő házak falait az oda irányított gránát lövegek. Szerencsére ember életben nem esett kár. Már mindnyájan izgatottan vártuk a pillanatot, mert tudtuk, hogy csak percek választanak el az ütközet megkezdésétől... 3-án reggel 8 órakor jelentik telefonon századparancsnokunknak, hogy tüzérségünk 9 óra 15 perckor kezd a Wirkungschüsselt, 10 óra 30 perckor pedig roham következik. Felkészültünk. A századparancsnok kiadja a századparancsnokoknak a szükséges parancsokat, közben a tüzérség hatásosan tüzel. A tüzérségi tűz szűkül és megindul az előretörés... Amint rejtékhelyünkbe előbújunk, a talián gyilkos tüzelésbe kezd. Zokogó gépfegyvek, ropognak a puszkák. Hirtelenes zúgás, amibe beleesünk a sziklák

és rajparancsnokok, parancs szava. A nagy zugást-bugást még növeli a villámként cikázó-gránát és arapnellék dörrenése. Az erős tüzelés miatt megállunk néhány percre a várunk. Tüzérségünk ismét munkába kezd, közte a különböző kaliberű nehéz űtegek is. Erős pergő tűz alá veszi tüzérségünk a hegy tetőjén elhúzódó olasz állást és bedönti a 2 méter, mélyen beásott és méteres termékövekből kirakott fedezékét. Hatásos tüzérségi tűz oltalma alatt rohamtávolságra küzdöttük magunkat. Felhangzik a hurra, mire a taliánok tömegesen megadják magukat. Az olasz ebben az ütközetben rettenetes veszteséget szenvedett halottakban, nem számítva a sok foglyot és sok sebesültet. El szurony rohamnál alaposan használatba vettük a már régen pihent tegyver agyát és szurony véget is.

A nagy hadiszákmanyról azt hiszem, felesleges külön beszámolnom, mert arról az Aradi Közlöny azt hiszem 5-iki számában adott részletes leírást. A mi veszteségünk aránylag csekély volt, a gyorsan keresztül vitt támadás és tüzérségünk hatásos tüzelése miatt. Azóta már jó mélyen benne járunk talián országban. Az igazi megtisztetés, az előleg után csak akkor lesz, ha néhány nap múlva Isten segítségével sik teretbe érünk. Az a verés, amit ezen a front szakaszon szenvedett a talián, sokáig emlékeztető lesz neki, viszont ez a nap a diosótl és Batran harcoló 38-asoknak egyik legzesebb és legveszesebb napja lesz az ezred történetének lapjain.

A levél végén az olasz földről üdvöztetőket küldik Aradra a haziorvoslók: Földvári nagygy, Heriz zászló, Walthner hadapródjeleit, Goidner torzsórmáser, Eion és Szalai szakaszvezetők, Messer és Leontmann káplarak.

Szövárosi művészek a nyári színházban.

(Gál Gyula, Fejes Annuska, Gombaszögi Frida és Rajnai Gábor Aradon.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 15.

Mintha a régi forró színházi esték ébrednének újra életre, olyan nagy mostanában az érdeklődés Aradon a színház iránt, s ha az embert ismerősei a korzón megrogják, a legelső kérdések közé tartozik:

— Jön-e, vagy nem jön?

Hogy ki? Hát természetesen Fedák Sári. S miután az ember egyenként amugy sem győné a választokat, hat es uton választolnak: nem, nem jön.

— Nagy nehezen, hosszas kérésre beleegyezett — mondja Szendrey Minály — hogy június tolyamán öt estére eljön. S most, amikor legutóbb Pesten voltam, kért, hogy adjam vissza azavét. Azt mondta, hogy beteg, a Málnás Miska utolsó előadásait is le akarta mondani s ép betegsége miatt s most pihenésre igen nagy szüksége van, nem vállalta az új Strauss operett, a Liebesausenber (Csedesók) vezető szerepét. Fedák Sári vendégszerelésre így elmarad, de azért, hogy előzékenység a nagy színházban.

Hogy ebben igaza van Szendreynek, arról mindenki meggyőződést szereshet, aki bepillant az előre megállapított programba. Ez a hét Király Ernő, aki holnap még a Szibiliben s vasárnap a Lengyelvérben lép fel. Hétfőn és kedden Huszár Károly a népszerű Puli és Rózsahegy Kálmán vendégszerelésnek a Modern Színpad névű tagjával. Az előadásnak különös érdekessége lesz, hogy a kabaré igazgatója, Bardos Arthur dr., aki órástól kezdve a legújabb budapesti színház igazgatója lesz, szintén eljön Aradra s az előadáson is részt vesz egy konferansszal.

Huszárt és Rózsahegyit a Góth pár váltja fel, akik évek hosszú sora óta talán legnépszerűbb színházi vendégei Aradnak. Góthék eserdán a Cyziamenben, esütörtökön a Bacarat-ban, pénteken a Háromszög és a Kaland című újdonságban lépnek fel, szombaton pedig az elmaradhatatlan Ingóváryban. Gál Gyula, a Nemzeti Színház európai hírű művésze lesz ezután öt napra vendége a színháznak: 27-én és 28-án Harsányi Margittal, az aradi színház újonnan szerződötött tagjával az Othonban és Veres tellárban, 29-án leendő tanítványával, Kálmán Sárival a Három testőrből, 30-án legjobb szerepében, a Bátorosban lép fel. Előjén ünnepi estéje lesz a színháznak: itt, anonnét művészi pályája elindult, barátai és rokonai körében fogja megőnnepelni Gál Gyula harminc éves színészi jubileumát. A jubilaris estén a Beostelenekben lép fel Gál Gyula.

Ha a színház s havi műsora, de nagyjában össze van állítva a július havi is. Július elején, valószínűleg 7-én, 8-án és 9-én lép fel Fejes Annuska a Kisasszony ferje, Mivke és Grün Lili című darabokban. Ot követi Labas Juli 3—4 estere, majd Gombaszögi Frida és Rajnai Gábor. Közben néhány újdonságot mutat be a színház, köztük Gilbertnek, az Artatlan Zeuszka, a Lengyel menyecske és a Móra kiralyne szerződésnek nagy sikerű volt egyezzer... (Wie einst im Mai) című operettjét, majd az Aradon jól ismert Mazzanini mester fog vendégszerelési az Operaház baletteljevel.

Végül még egy szenzációja lesz az aradi színháznak. Egy jól ismert aradi urileány, aki legutóbb egy makedonai estén szerepelt sikerrel, elhatározta, hogy a színház pályára lép. Szüleik belségezésüket attól tették függővé, hogy van-e tenetsége a kétségtelenül osávitó, de rögs pályának. Az urileány természetesen az aradi publikum előtt fog bemutatkozni, meg pedig Szendrey Minály igazgató tanácsára a Tündériki leányok Sári szerepében, a melyet Aradon Komjathy Mici alakított rejezhetetlenül.

Érdekesnek tartjuk az alkalommal megemlíteni, hogy mennyi honoráriumot kapnak a vendégek? Amikor megadta Gyula, Csillag Teréz, Paulai Erzsébet, Galafres Riza, Dohnányi, Kurthy György letek fel 100 %-kal felémelt helyaruk mellett a leközö tívban, a társulati konzorcium a bruttó bevétel 45 százalékát kapja, amely azon az estén valamivel több, mint ezer koronát tett ki. Király Ernő egy fellépésért 300 koronát kap, azóval ha semmi sem jön közbe, 1500 koronával gazdagabbul fog Aradot távozni. Huszár Károly és Rózsahegy a bruttó bevétel 50 százalékát kapják, Góthék pedig egy estere 400 koronát. Gál Gyula öt estere terjedő vendégszerelésért 1200 koronát kap, Fejes Annuska estenként 300 koronát, Labas Juli pedig három Gombaszögi Frida négyeskoronán alul nem lép fel, míg Fejes Rajnai Gábor megadással lép.

százzal is. Hogy mennyi honoráriumot ígért Fedák Sárinak Szendray, azt el sem akarjuk áru ni, annyit azonban mondhatunk, hogy egy esti fellépti díjáért egy néptanító egész évben keresetül dolgozik. Az igaz, hogy viszont egy néptanító nem is tud úgy táncolni, mint Fedák Sári.

A vándor cigányok üldözése.

(Aradmegyében csak het cigányt fogtak el.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 15.

Néhány héttel ezelőtt tudvalevőleg a belügyminiszter rendeletben utasította a csendőrségeket, hogy a vándor cigányokat, ahol megtalálják őket, helyezték őrizetbe. A 18-50 éves férfiakat a sorozó bizottságok elé kell állítani, s ez akkor is megtörténhetik, ha a férfiak életkora nem állapítható meg pontosan, csak megközelítő pontossággal. Az asszonyokat és a hét éven felüli gyermekeket a községeknek kell mindaddig tartani, amíg a kóbor cigányok illetőségi helye nem pulatolható ki, vagy amíg a belügyminiszter valamely dologházba nem utalja őket; a hét éven aluli gyermekeket az állami gyermekmenhelyben kell elhelyezni.

A rendelet alapján Aradmegyében is megindították a nyomozást a kóbor cigányok iránt. Azokat a cigányokat, akik már régebben telepedtek valamely község határában, természetesen nem bántják, mert hiszen azok eleget tesznek polgári kötelességeiknek. Az őshalmi cigánykolóniának például nyolc férfi tagja teljesít katonai szolgálatot. Nem érdektelen, hogy hitelt érdemlő feljegyzések szerint az aradmegyei Simánd község volt az első, amelynek területén ez országban cigányok telepedtek. A simándi cigányok 1517-ben telepedtek le, azelőtt ők is ép úgy vándoroltak, mint azok a testvéreik, akiket most kiméltlenül üldöznek a hatóságok. A legrégebbi cigány családok közül Simándon most már csak a Jovanovits- és a Novák-család maradt meg.

Aradmegyében már befejezték a cigányrajziát és mindössze hét kóbor egyént fogtak el a Felső nemzetségből. Ezeket a bismegyei határhoz közel levő Halmágyoscsanak közelében csípték el és Popaszku körjegyző intézkedése alapján egyelőre a községben felállítandó cigánytelapon helyezik el őket. A három asszonyból és négy gyermekből álló karaván tagjai azt mondják, hogy a borossébesi völgyben lévő Igna falváról valók és a család férfitagjai katonák. Amíg állításuk valóságáról meg nem győződik a hatóság, addig nem engedik szabadon őket, a férfiak iránt pedig kutatást indítanak.

Aradmegye határán Zám mellett nagy tömegben kerültek kézre kóbor és veszedelmes cigányok. Ezek Erdélyből jöttek Aradmegye felé, azonban még a határon ellopták őket és Hunyadmegyében visszamaradtak. Az elloptak között számos régen keresett gonosztevő található, akiknek a lelkét sok bűn terheli. Meg kell még jegyezni, hogy ezt a jó fogást nem a marospetri csendőrség végezte, hanem a zám nyomozó hatóságok az érdem.

H I R E K LEGÜJABB.

Ejjele 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Megalakult az olasz kormány.

Lugano. A kabinet megalakításának nehézségét Bosellinek sikerült a mai nap tolyaman leküzdenie. Boselli a miniszterek listáját ma a király elé terjesztette. A legnagyobb nehézségeket Sonnino okozta, aki csak több súlyos feltétel mellett akar belépni a kabinetbe. Kijelentette, hogy semmiképp sem téri el, hogy parlamenti bizottságok ellenőrizzék munkáját, nem téri a cenzura enyhítését, végül nem lép be oly kabinetbe, amelynek Bisolatti is tagja, aki több beszédevel az angolok haragját magára vonta.

Zürich. Romania magatartása foglalkoztatja újból az orosz sajtót. A Ruszkoje Sziovo kijelenti, hogy a bolgar és az osztrak-magyar csapatok a román csapatokat teljesen visszavonták. Ez ellen tel kell lépni, mielőtt késő lenne.

Bukarest. A konzervatív párt végrehajtó bizottsága ma ülést tartott, amelyen a következő határozatot hozta:

A párt sajnálja, hogy lehetséges volt, hogy az orosz hadsereg rész két napon át román területre hatolhatott, ahol folytatta harcát az ellenséggel szemben. A párt az állam kötelességének jelenti ki, hogy minden feltehető csapatot, akarmely államhoz tartozik is, román területre lépése alkalmával lefegyverezzen. A párt továbbá a jövőben való garanciául azt követeli, hogy a határt szigorúan őrizze, olyan csebből, hogy az ország szuverenitása ne legyen megsérülve.

— Codarcea főhadnagy olasz repülőgépet lőtt le. Az olasz harcterről írja az Aradi Közlönynek Agoston Agoston a háziezred kapitányja:

— Mint aradi fiúk mi is ki veszünk részünket a hűtlen szövetséges üldözésében. Előző 8-án délelőtt egy hatalmas ellenséges repülőgép emelkedett fölénk. Természetesen mi erősen bujva figyeltük a gép pályáját, hogy fel ne fedezzen bennünket. Géptegyver osztag parancsnokunk főhadnagy ur Codarcea Sabin, üldözőbe vette és alig ropogott a fegyver: egy pillanat múlva már látható lett a gép ingatag repülése, a másik pillanatban már a szárnyainak a darabjai repültek és ezzel egyidőben az egész 33-as ezred tiszt és legénységének éljen kiáltásai között az ellenséges rajvonaltól alig harminc lépés távolságra lezuant. Képzelteti a szerkesztő ur mily öröm ez nekünk, hogy a mi szeretett parancsnokunk ily bravuros dolgot vitt végbe. Természetesen a gratulációk nem maradtak el.

— Julius hatodikán tárgyalják az adóreformot. Budapestről telefonálja tudósítónk: Valószínű, hogy a képviselőház tanácskozásában hosszabb szünet fog beállni, aminek az a célja, hogy a bizottságok alaposabban tárgyalhassák az adójavaslatokat. Még nincs eldöntve, hogy időközben a Ház tárgyalni fogja-e a közoktatási miniszter által benyújtott hét törvényjavaslatot, de az adójavaslatok tárgyalására csak július 6-án kerül a sor.

— A német és angol tengeri veszteségek. Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti: Jellicoe tengernagy, az angol flotta parancsnoka a skagerraki tengeri ütközetről parancsot adott ki, amelyben egyebek között kételkedését fejezi ki abban a tekintetben, hogy a német veszteségek csekélyebbek lennének, mint az angolok által szenvedettek. Ezzel szemben ismételtén reámutatunk a veszteségek szembeállítására, amely szerint 60,720 tonna a német összes hajóvesztés, 117,150 tonna az angolok hajóvesztése. Megjegyezzük, hogy csak azokat az angol hajókat számítottuk, amelyeknek elvesztését hivatalos angol helyről jelentették. Angol foglyok vallomása szerint azonban más hajók is elvesztettek, így elsüllyedt a Warspite nagy csatahajó is. Német veszteséget újabban a közötteken kívül nem jelentenek. A német hajók közül elvesztettek tehát Lützow, Pommern, Wiesbaden, Frauenlob, Elbing, Rostock és öt torpedóhajó. Ennek megtevelően az angolok embervesztése is tetemesen nagyobb. Eddig angol megállapítás szerint tisztekben 342 halottat és eltűntet, 51 sebesültet vesztek. A miénk tisztekben, mérnökökben, katonai tisztviselőkből és zászlósokból 172 halott és eltűnt 45 sebesült. A legénységbe való veszteség az angoloknál 5502 halott és eltűnt, 513 sebesült, német részről 2414 halott és eltűnt, 249 sebesült. Hajóink a tengeri ütközet tolyaman és után 177 angol foglyot ejtettek. Amennyire eddig ismeretes, az ütközetbe és azt követőleg angol kézbe egy német fogoly sem jutott. A tengerészeti vezérkar főnöke.

— Mi történt eddig az aradi rokkantakért? Arad város rokkantügyi bizottsága holnap délután négy órakor a városban tartja ülését, amelyen az elnökség beszámol az első nehéz esztendő tevékenységéről. A hazáért testi épségüket feláldozó hősök számának gondozása a legnemesebb emberbaráti és hazafias kötelesség. Igen sok a teendő mert csak a kezdet-kezdetén vagyunk és ezért a tagok teljes száma megjelenése szükséges, hogy ez ropant nagy jelentőségű kérdést nagy küzdelemhez méltóan oldasson meg a helyi bizottság is.

— Hat német halászgőzös harca. Nykpingből jelentik. A svéd taverati ügynökség jelenti: Hat német lefegyverezett halászgőzös haladt el tegnapelőtt északi irányban. Azt hiszik, hogy visszatérésük alkalmával a halászgőzösközök hazába kerültek egy ellenséges hajórajjal. A küzdelem negyvenöt percig tartott. A harc kimenetelét eddig ismeretlen. A Western halászgőzös Nykpingbe érkezett. A hajón öt sebesült volt, akik semmit sem voltak hajlandók elmondani az ütközet lefolyásáról. A hajón még százötven ember volt egy másik járműről. Hír szerint az orosz flotta hat torpedóvadászból és néhány tengeralattjáróból állt.

— Egyházi zene. A vártemplomban tartott istentiszteletok művészi szempontból is mindig eseményszámba mennek. Ma délután 6 órakor Müttermüller József zenetanár fogja vezetni a vegyes kórt, mely klasszikus ének- számokat ad elő. Bemenni mindenkinek szabad.

— **Kettős bomba-robbanas Uj-aradon.** Hisz Jakab ujaradi földműves szántóföldjén egy bombát talált, melyet szekeren hazá szallított. A bombát a kocsirol leejtette, mire ez irtózatossal dörrenéssel telobbant és a szerencsétlen földművesnek egyik lábát letepte. Ugyancsak enhez hasonlószerencsétlenség történt ma délután 2 órakor Aman Janos szabadságot tüzerorneser szántóföldjén. Munkaközben egy bombát találtak, melyet egyik napszamos feire lokott. A bomba felobbant és egy napszamos a szö teljes értelmében szegél tepett, egy másik napszamos súlyosan és két orosz logoy könnyen megsebesült.

— **A fémközpont műszaki képviselete Aradon.** A hadsereg okozott lémszükségletének levezése végett a fémközpont elsőrangú szakemberek vezetése alatt műszaki képviseletet szervez. A képviselet igen sok ténnyel szabadá a hadsereg részére, viszont kiváló alkalmat nyújtottak igen sok üzemenk, hogy elavult berendezését gazdaságosabb üzemművé tegye. A központ képviseletét Aradon Zerkovitz Rudolf vezérigazgatóra bízta Arad-, Csánád- és Hunyadmegyékre kiterjedő hatáskörrel.

— **Kérelem a kultúrpalota könyvtáracak olvasóihoz.** Olvasóiuk kívánságait lehetőleg tekintetbe venni óhajtván, felkerem a könyvtári tagokat és a Kölcsey-Egyesületet a könyvtár használatára jogosult azon tagjait, akik tagdíj hátralékban nincsenek, hogy oiy könyvek címeit (a szerző és kiadó megnevezésével) amelynek megszerzését kívánják, levelező lapon vagy a hivatalos órák alatt e nő végéig a könyvtárban bejelenteni sziveskedjenek. Egy lapon csak egy könyv címe jelenthető be. Arad, 1916. június 15. Az igazgató.

— **Kisértet a katerowi kastélyban.** (Nagy defektívdráma az Apollóban.) Mintha a mozi irói kifogytak volna az ötletekből, az utóbbi időkben nem látunk nagyobb szabású defektívdrámákat. Scherlock Holmes, Zigomár, Fantomas és Nick Fantom nem kaptak riválisokat, de ők maguk is elmaradtak. Most végre ismét egy nagyszabású defektívdrámát jelent az Apolló-színház igazgatósága. „Kisértet a katerowi kastélyban” a címe a legújabb nagyszabású defektívdrámának, amely semmivel sem marad mögötte az emlékezetes drámáknak. Mindazok, akik kedvelik az irodalmi értékű, színiális defektívdrámákat, pompás szórakozáshoz juthatnak. A legkiválóbb dán színészek játsszák meg az idegfelesztő cselekményt. Pentektől kezdve kerül ventésre a szenzációs film az Apollóban új háborús fölvetésekkel és két szellemes vígjátékkal együtt.

— **Előmunkálati engedély meghosszabbítása.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a lippai m. kir. főerdőhivatalnak a m. kir. államvasutak Tótvárád állomásától Tótvárád, Gyulató, Kisbaja és Marosszalánna községek határában a Szlatina patak völgyében, valamint a Maros folyó jobb partjára, továbbá a magyar királyi államvasutak Marosbóra állomásától Marosbóra, Maroskapronca, Alsódombró és Garassa községek határában a Dumorovica patak völgyében, végül a magyar királyi államvasutak Mariaradna állomásától Mariaradna és Solymosvár községek határában a solymosvári völgyben tervezett keskenyvágányu erdei vasúti vonalakra az előmunkálati engedély érvényét a lejáratától számítandó további egy év tartamára meghosszabbította.

— **A Schmidt cirksusz Aradon.** Az előzősén ismert Schmidt cirksusz t. n. 17-én szombat este tartja megnagyobb nagy előadását a Béla-téren Aradon meg nem látott világhírű orosz szenzációs műsorral. A cirksusz pártoló közönség ugyemege ajánljuk a különböző cirksusz.

Hogy készítfeti Fedák Sári ruháit?

(A színpadi öltözet.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 15.

A divat és öltözködés cégei gyakran a színpad nyitvánosságában keresnek segítséget egy-egy új divat lanszírozására. A színész és a színésznő nagyon elegáns kell, hogy legyen. És többnyire tud is ilyen lenni. Elismeri dolgoz, hogy az egész kontinensen nálunk öltözködők a legjobbban a színészet emberei. Legrosszabou — senki sem lenne el — Parisban. Aminek talán az a magyarázata, hogy ott az előkei társaság olyan rengeteg vagyoni tud ruhára költeni s a színész vagy színésznő ezzel már nem bírja ugysem a versenyt, tehát úgy-ahogy telőződik. Nálunk azonban a nagy urak kevesebbet, a színészek többet költhetnek a külső megjelenésre, mint a franciák.

Ahhoz a kábitó frakkhoz, vagy pongyolához, amely a színpadon megjelenik, legelőször már a szerző járul hozzá ahhoz, hogy beleírja a darabba. Sok magyar szerző van, aki apró részletekig kidolgozza az instrukcióban a szereplők ruháit, viszont sok van, aki teljesen rábízta a szereplőre. A ruhához aztán még a rendező is hozzájárul, rendszeren neki is van — még az író utasításain felül is — egy-két megjegyzése. Végül aztán dönt a színész, vagy színésznő, aki egyéni ízlése szerint szabhatja valóságga, amit az író meg a rendező körülbelül előírtak neki. Néha se író, se rendező, se színésznő nem szól bele, hanem a szabócsig megkapja az utasítást: „egy pazar estélyi ruha”, — akkor aztán a mezon az egész telkét beleönti a szenzációs színpadi kreációba. De például Fedák Sári az utolsó gombig és ráncig maga tervezi és rajzolja minden ruháját; ő eszette ki például a Lisnyvasar-ban a híres, trükkös dzsilló-ruhát.

A nagy toalett megcsúsztatásában néha egy eddig nem említett ur kap fontos szerepet: a kosztüm-tervező. Na nek Faragó Gyza, Márkus László, Falus Elek, Pólya Tibor, Bánffy Miklós gróf a nevesebbek. Heik Jeno most tervez kosztümöket Lengyel Menyhért egy darabjához. A kültöldi kosztüm-költők közül nem egy világhírű lett. Így például Stern, a Reinhardt híres ruhatervezője, de különösen a hasonlithatalanul izésses és tehetséges orosz: Léon Bakst, akinek gyönyörű, színdus és képzőművészeti ériékü terveit az orosz ballet budapesti vendégjátékánál bámuhaite meg az olvasó. Ő tervezte például Nizsinszki világhírű Rozsa telke-kozstümjét. A kosztüm-tervező kis mintarajzára van egy külön színiási szö: a ruhát rvet ábrázoló kis festménynek, vagy rajznak *Figurin* a neve.

Sok színházi nézőnek eszébe juthatott a kérdés, hogy a színpadi ruhákat ki fizeti: a színész-e, vagy a színház? Erre a szerződéseknak az a szokásos pontja szolgáljon feleletül, hogy a színész tartozik beszerezni minden polgári ruhát, harisnyát és cipőt, azonkívül a trikókat. (Ami nem kis dolog, mert a primadonnák tess lábán látható harisnya rendszeren nem harisnya, hanem övig érő selyemtrikó, amely méregdrága.) Viszont a színház fizeti a kosztümöket, valamint az olyan polgári ruhát, amelynek a darab szerint előirt és meghatározott színe, anyaga, vagy szabása van. A színház fizeti az olyan toalettet is, amely a darabban önállóan, a szövegben is előfordul. Azoknak a kalapoknak a számlája például, amelyeket a *Timar Liza* első felvonásában hoztak be Varsányi Irénnek, a *Vigszia* nazat ternelte, mert a kalapok *Brody* Sanior szövegében is szerepeltek, tehát nem a művésztoalettjének; hanem a színész költékének kellett őket tekinteni.

Az is eszébe jut a nézőnek: vajon hordja-e a színész a színpadi ruháját az utcán is? Meg lehet rá felelni: sohasem hordja. A színésznők megnahanak a fajtalmótól, ha valaki az utca toalettjukban fajsmerne egy régiou színpadi ruhájukra, tehát elbaszualjak ugyan a színpadi anyagot, de úgy alakítják, hogy

azt emberfia meg nem ismeri. A térnak pedig kimelési szempontból óvjak a színpadi ruhákat. A legtöbb színész meg cipőt, kesztyút, kalapot és nyakkendőt is mást használ az utcán, — a színpadinos nem nyul.

De azt meg kell adni, hogy elegánsak is. A színésznők közül Fedák Sári, a színészek közül Csontos Gyula öltözik a legtöbb ötlettel, izléssel, sőt mondhatni: művészettel. Bécsben Krammer az elegancia mestere, Berlinben Bassermann, Parisban pedig hosszu ideig kormányozták a divatot Guiry híres irakkjai és utobb Le Bargy nagyszerű nyakkendői. (Kültöldön egyenként a faticskolákban a tangó-művészeket ismni a legjobb frakkokat és nem a színpadokon.) Nálunk a színészet mutatában a vakitón elegáns hatni, később pompás megjelenésű Naday, majd a dalnás Csaszár tartottak a térti öltözködes rikordját.

Az ilyen előzőség azonban súlyos ez rekkebe kerül. Sok tenetség ervedesülését elvágta már a toalettpenz kérdése, vagy sok tisztességes leányt tett kényszerű szeretővé. Vidéken, ahol a legjobb karier kezdődik, a szegény diákokkal gazdalkodó szingagzató a szereplők toalettjeivel próbál némi tenyt adni a darabjának, tehát a jó szerepet nem az agrólszakait talentumnak, hanem a nagy garuerobait rendelkező tenetségtelenség adja oda. A szegény talentum astan toalettpenz után néz — minden áron.

Itt is lehet valamit tanulni a németektől. Ok egy színpadi ruhaközpontot alakítottak, amelynek gazdag és előkei primadonnák, az arisztokrácia nőgyei is odaajándékozzák a kisselejtezett toalettjeiket. A szegény színésznő aztán úgy kioldozkodhat ebben a Központban, akár egy hercegnő, vagy milliárdos-kisasszony. Ez igen egyszerű és igen áldásos intézmény. A dajka és toalett-gondokora jutott szegénysorsu fiatal színésznők művészeti, vagy erkölcsi duzása elég gyakori s ez követeli, hogy a nemes ötletet nálunk is megvalósítsák. Tóll.

VAROS ES MEGYE

Városi tejközpont.

(A hatósági tűzita ellátás nehézségei.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 15.

Június hónap közepére érkeztünk és a város vezetősége még ma sem tudja, hogy mi lesz a tél tűzifával? A tanács bevezette a nagy akciót, megtartotta az árlejtést, elfogadta a Seidner Bernát és fia cég ajánlatát, de a feltételek végrehajtása oly soká késik, hogy itt lesz a tél, a közönségnek nem lesz fája. Mindenki abban bizik, hogy a városnál kap méltányos áron tűzifát, senki sem gondoskodik arról és mire a városházán kimondják a végzést, addigra olyan ára lesz az árunak, hogy keservesen emlékszik meg a közönség arról a segítségről, amelynek azt köszönheti, hogy két szék közt a földre esik. Mert hogy az osszel, mire a város felvilágosítja a publikumot és tudomására adja, hogy nem sikerült fát biztosítani, megtízethetetlen lesz a fa, az bizonyos. A tanácsnak sürgősen kellene intézkednie, hogy vagy a már lekötött mennyiség leszállítsa sa váljék lehetővé, vagy pedig más forrá sból gondoskodják tűzifáról.

A város a saját szükségletét fedeste. A Potoczky-uradalom már leszállította az egész kvantumot, kokszt és szén is van, illetve lesz elég. Negyven vagon kokszt most van szállítás alatt, 75 vagon szénre ki van írva az árlejtés. Ebből 25 vaggont átengedhet a város a közönségnek. Ez körülbelül 500 háztartás szükségletét fedezi. Aradon van 6000 háztartás, ebből a sok vasutas, gyári munkás és alkalmazott tud a szénéről gondoskodni. A jobb módúak is beszerezik a nyár folyamán, úgy, hogy körülbelül 1500 család szükségletének fedezése volna a városra. Ebből, mint említettük, 500 részére vásárol szén a kövénnyhatóság.

A tej-ellátás kérdését is most akarja megoldani Varjassy Lajos polgármester. Most a lapusnyáki uradalom tejtét aruallják a város

üzletek. A tej jó, a közönség szereti és keresi. Az ára is mérsékelt, azonban holnap már emelni fogja a közlelmelési bizottság, mert az uradalom az eddigi 36 fillér helyett, tekintettel mindennemű drágaságra, 40 fillért kér. A város negyvennégy fillérért árusítja majd. Azonban megtörténtek már a lépések a városi tejközpont létesítésére. A mezőhegyesi állami birtoknak eddigi átvevőjével kötött szerződése az év végével lejár. Jankovits Lőrinc jószágkormányzó, aki eddig a legalismerésre méltóbb előzettséggel volt segítségére a városnak sok nehéz helyzetben, most is mindent elkövet, hogy a város közlelmelési célokra megkapja az uradalomban termelt és eladható tejet. A tanács már fel is irt a földművelésügyi miniszterhez és kérte, hogy tegye lehetővé a hatósági tejközpont létesítését a tej átengedése által. Atirt a tanács Zelenki Róbert gróf, Karolyi Gyula gróf, Purgly János és más aradmegyei nagybirtokosok vezetőihez is és a náruk termelt tej biztosítását kérte. Természetesen az üzlet csak a tejszerződések megkötése után, az év végével nyíthat meg.

SPORT.

+ Az Óbudai Torna-Egyesület Aradon. A fővárosi hadikupa mérkőzések egyik legjobban szereplő egyesülete, az OTE. lesz az ellentete vasárnap délután, az ATE. eside szerint formája tetőpontján lévő csapatának. Az OTE. csapatában kiváló képességű játékosok szerepelnek, mely ellen az ATE. szintén a legjobb csapatát fogja kiállítani, miért is egy kellemes sportdélutánja lesz ismét a közönségnek, annál is inkább, mert előzőleg a 33-ik gyalogezred footballesapata tart revansmérkőzést az ATE. L. b. csapatával és egész idő alatt a házigazda teljes zenekara fog hangversenyezni. A mérkőzés tisztá jövedelmének 50 százaléka a vak katonák alapja javára lesz fordítva.

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYÁRI SZÍNHÁZ

Péntek, 1916. június 16-án:

Király Ernő felléptévekt

Szibill.

Operette 8 felvonásban.

Kezdete este fél 9 órakor.

NYILTÉR

(Az esenrovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget)

PRO PATRIA.

A cs. és kir. 33. gyalogezred tisztikara szomorúsággal és fájdalommal jelent, hogy szeretett bajtársunk

Viday Ferenc

tart. hadapród

az olasz harcólapon folyó dicsőséges küzdelemben, f. évi június hó 8-án királyért és hazáért hősi halált halt.

A nemes és bátor katona, a mindnyájunk által egyaránt becsült és szeretett bajtárs emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni!

A 33. gyalogezred tisztikara.

Csak azoknak a cigaretta-
tárolóknak, kik egészsé-
gükre való tekintetből
szívesen költenek na-
ponta 2-3 fillérrel többet.

Mediano-clubspecialité
szivarkahüvelyek

Orvosi tanácsra a hüvelyekes
nincsen sem bronchitis, sem asz-
thma, de minden hüvelyben
bármely dohányzással a
gyáros aláírása:
1. Kőnyvesség addóval való papír 10 fillér

S. J. Mediano

Kapható minden jobb tózsadéban.
6804

„Odette“ jön.

Circus Schmidt

a Béla-téren.

Szombaton, 1916. június 17-én, este
fél 9 órakor

nagy megnyitó disz-előadás

Aradon még nem látott világvárosi
műsorral.

Vasárnap két nagy előadás

délután 4 órakor és este fél 9 órakor.

Jegyek előre válthatók a „Függetlenség“ kiadó-
hivatalában. 8060

Bővebbet a napi falragaszokon.

Uraságok,
gazdászok és kereskedők
figyelmébe!

Hadi foglyok és munkások részére:
férfi ruha, bakkanos és
komisz-ingek, lábravalóval
bármely nagy mennyiségben olcsó
árban kapható.

Herzfeld Gyula

Asztalos Sándor-utca. 2156

Lapkihordó pár
:: felvétetik ::

Cím a kiadóhivatalban.

A szépségápolás titka a felhasznált szé-
pítőszerek helyes megválasztásá-
ban rejlik!

**Rozsnyay kitűnő Serail arc-
szépítő különlegességei**
mind kipróbált jó hatású készítmények,
amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégl 1 kor. Nagy tégl 1.80 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégl 1 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 1 kor. 50 fill.

Rozsnyay Serail Arcpor. Lehellet finomsága. Orám, fehérréz, rózsas és testázi-
nekben. Egy dob. ára 1 korona 50 fillér.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, ibolya, Loin du bal, orgona, piros ró-
za, Serail. Uvage 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

**Köhögés,
rekedtség és
elnyálkásodás**

ellen megbízható és leg-
jobb hatású szer a

Tusinal-cukor

Ára 80 fillér.

Tusinal-tea

Ára 60 fillér.

Ha tyukszeme van és
gyötri nagy kin,

A legjobb gyógyszer

az **Anagallin.**

Ára utasítással 1 korona.

Fejkompat

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ilyen szer, a vi-
lághírű „Krovil“ korpa-
kompat.

Ára egy téglének 2 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreget desinfectálja, utóze-
igen kellemes. Ára egy porcelán-
szelencének 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

98/1916. végreh. szám.

Arverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbírósnak 1914. évi Sp. III. 988/2. számú végzése következtében dr. Keresztes Gyula aradi ügyvéd által képviselt Ujszentanna község javára 855 kor. s jár. erejéig 1914. évi július hó 18-án fogantatott biztosítási végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 858 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: épületanyagok nyilvános árverésen eladtnak.

Ezen ingóságokra az árverés az Első Ujszentannai Takarékpénztár r. t. 900 kor. s jár. ir. követelese erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a világi kir. járásbírósnak 1916-ik évi 1020/tkvi. számú végzése folytán 855 kor. tőkekövetelés, ennek 1911. évi április hó 4. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 95 kor. 04 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Ujszentanna községben, a 856. sz. tjkv-ben foglalt ingatlanon leendő megtartására, 1916. évi június hó 23-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékosok ezennel oly megajgyzással hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107 és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni. A helyszínére a község házából lesz az indulás.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120 §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Világos, 1916. évi június hó 9. napján.

Thuránszky,

3060 kir. bírósági végrehajtó.

Permetező-

javítások,

Patent

kutszivattyuk,

Patent

borszivattyuk,

Patent

tűzifecskendők,

Patent

kályhacsövek,

a legnagyobb fűtőanyag megtakarítással

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Aradi és csanádi egyesült vasutak.

Ezennel közöljük, hogy 1916. évi július hó 1-től kezdve törzsrészevényeink 1915. évi osztaléka címén: Tíz korona.

6%-os elsőbbségi részvényeink 1915. évi részosztaléka címén: Hat korona és 5%-os másodsorozatu elsőbbségi részvényeink 1915. évi részosztaléka címén; Öt korona fizettetik ki és pedig:

Aradon a társaság főpénztára és az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár r.-tsg.

Budapeston a Magyar Agrár és Járulékbank részvénytársaság.

Bécsben Schoeller und Comp urak.

Berlinben a Nationalbank für Deutschland, a Bank für Handel und Industrie és a Berliner Bankinstitut Joseph Goldschmidt und Cie.

M/m Frankfurtban a Dresdner Bank in Frankfurt am Main által.

Arad, 1916. június havában.

Az igazgatóság.

3064

Hirdetés.

Gyulavarsánd községben a vasuti megálló közelében levő 400 darab szerszám (munkafa) u. m. kőris-, szil-, juhar- és tölgyfa, 1—5 méter hosszúságban, egyenként is, becsáron felül 1916. június 18-án d. e. 8 órától kezdve a helyszínén árverésen eladtnak fog.

Bővebb felvilágosítással szolgál az előjáróság. Telefon helyben.

Pop János.

3067

66121—1916. kb.

Hirdetés.

Közhírré teszem, hogy a 4452—1915. M. E. sz. rendeletet módosító 1878—1916. M. E. sz. ministeri rendelet értelmében mindazok, akik nyers kőszénkátrányt állítanak elő, vagy dolgoznak fel, kötelesek készleteiket hivatalom iparügyi osztályánál kapható bejelentő lapokon, a kereskedelemügyi m. kir. ministerium ipari, műszaki ügyosztályának haladéktalanul bejelenteni.

Továbbá közhírré teszem, hogy a 4452—1915. M. E. sz. rendeletnek a zár alá vételről szóló 4. §-a helyébe a következő rendelkezés lépett:

A hadviselés szükségletének, valamint egyéb közszükségleteknek biztosítása végett az alább felsorolt anyagoknak meglevő és utóbb hozzájövő készletei a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vételnek: 1. minden fajta benzol; 2. minden fajta gázolaj; 3. minden fajta kénolaj; 4. petroleum koksz; 5. nyers kőszénkátrány és nyers barnaszénkátrány; 6. benzol és pedig nyers benzol (motorbenzol, kereskedelmi benzol, toluol, xyol, solventnafta és nehéz benzol); 7. kőszénkátrányolaj és pedig kőszénolaj, antracénolaj, motorolaj, fűtőolaj, karbolium és telítolaj; 8. mindennemű barnaszénkátrányolaj.

A zár alá vételnek az a hatálya, hogy a zár alá vett termékekből másnak csak a szesz fél nevére kiállított beszerzési engedély beszerzésére ellenében és csak azt a mennyiséget és csak abban a minőségben szabad kiszolgáltatni, amelyre a beszerzési engedély szól.

Az említett anyagoknak közvetlenül a katonai igazgatás részére való kiszolgáltatása nincs beszerzési engedélyhez kötve, de a kiszolgáltatás csak a katonai hatóság megrendelése alapján történhetik. Az ilyen kiszolgáltatott mennyiségeket a bejelentésekben külön fel kell tüntetni és a megrendelési okmányt vagy ennek másolatát az eladónak meg kell őrizni.

Egyebekben a 4452—1915. sz. rendelet intézkedései teljes épségükben fennállanak.

Arad, 1916. május hó 29-én.

Green Nator, főkapitány.

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arcát

öhajt, használjon okvetlen Hajós-téle

Ibolya „Doré” krém.

Ara egy tégelynek 1 kor. 20 fill.

Ibolya Doré szappan 1 K 20 fill. Ibolya Doré puder 1 K. 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját

Hajfestő

vagy hajszat a legesebb állancó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a szin le lehet mozni,

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szörvesztő-Depilator. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 koron.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapítotott 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható. Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelölendők.

A legkisebb hirdetés 80 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések elután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

H...n...gy.

Nem én voltam. Levél van kérem átvenni a kiadóban „Asszonykától.” 8058

ALKALMAZÁST KERES.

Jól vizsgázott

gépkészítő és fűtő mind a két szakmában járatos, ki a szántógéphez is ért, ajánkozik helybe vagy vidékre. Cim Borbély Kálmán, Varjassy Lajos-u. 181. 8025

4 polgárit végzett,

hadmentes egyén, ki a gépirást is érti — hosszabb gyakorlattal — megtehető irodai alkalmazást keres. Címe a kiadóban. 8055

Magános nő,

ki a háztartásban járatos, kisebb családhoz mindenesnek ajánkozik. Cim József főherceg-ut 18 sz. 8067

Jó családból való

16 éves leány 2 polgárral, gyermekek mellé ajánkozik. Házi munkában is segítkezik. Cim a kiadóban. 8065

ALKALMAZÁST NYER.

Könyvelésben járatos

nő azonnal felvétetik. Magyar Élet Biztosító, Hunyadi-u. 1. 8068

Idősebb

úgyes fűszerkereskedő segéd, a ki a rövidáru szakmában is járatos, azonnali belépésre felvétetik. Női ajánlat is elfogadjatik. Engel Gyula cég, Lovász-u. 1. sz. 8068

Gépezet keresek

azonnali belépésre aratás és cséplésre. Bacsoni Kálmán, Erdős-kerek. 2962

Kitűtő-fu

nyomdánkban, heti fizetés mellett, felvétetik.

Könyvkötő leányok,

valamint tanuló leányok felvétetnek az Aradi nyomdarszervezet-ség könyvkötészetében.

Gyakornok

4 középiskola végzett éggel, felvétetik Vass József fakereskedőnél, Ujarad. 2987

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fő, kik a 14. érettségig betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Hárs

manjunga és tamatáve minden mennyiségben kapható Färber Lajos húszkereskedésben. 2095

Földes hintó

alig használt két lovas, eladó. Ugyanott használt boros hordók is kaphatók. Ulmer, Thökölly Imre-ncs 18. 8058

Az új házirendről

alkotott szabályrendelet kapható Pichler Sándor papirkereskedésben és könyvnyomdájában, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 641

Borax

kapható Färber Lajos cégnél. 2779

Egy használt,

de jókarban levő négykerekes kézi kocsai megvételre kerestetik. Ajánlatok az Aradi és Csanádi Egyesült Vasúti külön birtok kezeléséhez József főherceg-ut 22. sz. intézendők. 2989

Kávé

minden mennyiségben és minőségben kapható Pollák József fűszernagykereskedésében. 2774

Hárs I-ő rendű

Manjunga és Tamatáve kapható kis és nagy mennyiségben Pollák József cégnél. 2560

Liptói túró,

Groier sajt és vaj naponta kapható kis és nagy mennyiségben Pollák József cégnél. 2549

Méz.

Tiszta akácmez kapható, Seeburger Mihálynál, Boros Beni-tér 20. 8041

Rézkénpor

kapható Färber Lajos cégnél. 2421

Erkélyek,

ablakok, sírhelyek, virággyak díszítéséhez Peiargonja (muskáti) különböző színekben eladó. Megrendeléseket elfogad az Aradi és Csanádi Egyesült Vasúti külön birtok kezelésébe, József főherceg-ut 22. szám. 2990

KÜLÖNFÉLE.

Az Anusol

aranyér kupokat mindenben pótolják a Haemorrhoida-kupok, azonos összetételük folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Tyukszem

és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer Hehs gyógyszerész tyukszem tapassa. A legmegrögzöttebb tyukszem a tapasz párnapos használata után leválk, a győtrő fájdalom azonnal megszűnik. Ara 50 fillér, Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad.

Az angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földesféle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment, ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Gépolajok,

Gépfaggyú,

Kocsikerőcs,

Kőolaj,

Szappan,

Gyertya,

Gyufa,

Szóda,

Keményítő,

Raffia

Állandó nagy raktár.

Hubert József

Arad, Szabadság-tér.

Telefon 262. sz. 3022

4769—1916. pm.

Hirdetmény.

Az 1917. évi esküdtképes egyénekről szerkesztett kimutatást, a városháza I. emeletén lévő hivatalos helyiségben a folyó évi június hó 18-tól június hó 29-ig bezárólag terjedő időre, 15 napra az 1897. évi XXXIII. t.-c. 10. §-a értelmében közszemlére kiteszem azzal, hogy azt bárki megtekintheti és akár alkalmas cégnél kihagyása, akár nem alkalmasnak felvétele miatt ezen 15 nap alatt hivatalomban benyújtandó írásbeli felszólással élhet.

A felszólamlásokra, melyek szintén fentebb említett hivatalos helyiségben közszemlére fognak kitétetni, 8 nap alatt írásban vagy szóban észrevételeket tehet.

Arad, 1916. június hó 10.

Varjassy,
polgármester.

Aranyat

és

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becsereél; ugyancsak régiségeket vesz és elad

Losonczi Lajos

óras és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 964.

12797—1916. kh.

Hirdetmény.

Közírrés teszem, hogy a m. kir. Ministerium 1871—1916. M. E. sz. rendeletével, a még fel nem dolgozott nyers állapotban levő ásványolaj felhasználásának korlátozása tárgyában, a következőképp rendelkezett.

1. §. A még fel nem dolgozott, nyers állapotban levő ásványolaj tüzelésre és motorok hajtására felhasználni, tilos. Ugyancsak tilos nyersolajból közvetlenül előállítani.

A kereskedelemügyi miniszter a kincstár kezelésében levő olajforrásokból teremtett nyersolaj tekintetében, pedig a pénzügyminiszter indokolt kérelemre, esetenként kivételt engedhet.

2. §. Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél bármely módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig tartható elzárással, és hatszáz koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettetik.

Arad, 1916. június hó 2.

Grein
főkapitány.

Gépolaj,

Hengerolaj,

Gépszir,

Firneisz,

641

Sózott hal,

Köles kása,

Szalonna,

Házi szappan

kapható

Kalmár Endre cégnél

Arad, Arpád-tér 5. szám.

Városi és megyei telefon 670.